

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

Bollettino No 1059

Intensa attività combattiva in Tunisia

Pronta reazione dei nostri reparti a tentativi di infiltrazione 18 velivoli nemici distrutti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

In Tunisia più intensa attività combattiva; tentativi di infiltrazione di elementi avanzati urtavano nella pronta reazione dei nostri reparti. Cacciatori dell'Asse abbatterono negli scontri aerei della giornata tredici apparecchi e formazioni della nostra aviazione attaccavano con favorevoli risultati concentramenti di mezzi corazzati.

Palermo, Ragusa, Porto Torres (Sassari) La Spezia sono state obiettivo di azioni di bombardamento da parte di quadrimotori americani. I danni sono ingenti a Palermo dove il numero delle vittime è stato finora accertato in 38 morti e 99 feriti.

Vengono inoltre segnalati un morto e otto feriti a Ragusa, quattro morti e sei feriti a Porto Torres.

Non ancora precisate le perdite subite dalla popolazione a La Spezia.

Un velivolo nemico risulta distrutto dalle artiglierie della difesa di Palermo, quattro altri dalla caccia italo germanica dei quali uno nel cielo di Catania, uno su Palermo e due a Marsala.

5 nostri aerei non sono ritornati alla base.

Vojno poročilo št. 1059

Ostre borbe v Tuniziji

Poskusi sovražnega vdora tako odbiti od naših oddelkov 18 sovražnih letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

V Tunisu močnejše bojno delovanje. Vdorni poskusi prednjih oddelkov so se zlomili ob takojšnjem odporu naših oddelkov.

Osni lovi so v letalskih dvo bojnih podnevi sestrelili 13 letal in oddelki našega letalstva so z ugodnimi posledicami napadali zbirališča oklep nih sredstev.

Palermo, Ragusa, Porto Torres (Sassari) in La Spezia so bili bombardirani od ameriških štirimotorikov. Škoda je znatna v Palermo, kjer znaša doslej ugotovljena škoda 38 mrtvih in 99 ranjenih.

Poleg tega je ugotovljen en mrtev, 8 pa ranjenih v Ragusi ter 4 mrtvi in 6 ranjenih v Porto Torres. Niso še ugotovljene izgube prebivalstva v La Speziji.

Eno sovražno letalo je bilo sestreljeno od protiletalskega topništva v Palermo, štiri nadaljnja od italijansko-nemških lovcev in sicer eno nad Catanijo, eno nad Palermo, dva pa nad Marsalo.

Pet naših letal se ni vrnilo v oporišče.

Zadušnica za junake divizije »Folgore«

Rim, 19. aprila. AS. Družine članov divizije »Folgore« so v rimski baziliki Svete Marije Angelske imele slovesno mašo in Requiem za padle junake slavne divizije »Folgore«, ki so se v Afriki žrtvovali za domovino. Na središču cerkvene ladje je bil velik katafalk, pokrit s trikolorami in obrobljen s svečami. Ob katafalku so bili lovorjenci venci Duceja, divizije »Folgore« in divizije »Nembo«. Tega strogo verskega obreda so se udeležili zastopniki Kraljevske hiše in zastopniki naroda v vojni. Nav-

Določila za praznovanje »rojstva Rima«

Rim, 19. aprila. AS. Strankin Naredbeni list fašistične stranke pravi: Rojstvo Rima in praznik dela bodo vsi izdelovalni sloji naroda praznovali 21. aprila z vsem navdušenjem. Za tovarne in poljedelska podjetja bodo zvezni tajniki v sodelovanju s sindikalnimi organizacijami in Zavodom za fašistično kulturo določili tovariše pohabljenca in bojavnike, ki bodo delavcem poja-

Cordell Hull zopet izjavlja

Buenos Aires, 19. aprila. AS. Iz Washingtona poročajo, da je Cordell Hull v neki svoji izjavi zanikal glasove o obstoju angleško-ameriškega sporazuma glede mejaj povelje Poljske. Minister Eden je sprejel včeraj vse zunanje ministre begunskih vlad v Londonu in se z njimi posvetoval o številnih vojaških vprašanjih po vojni. Nato je poročal o svojem potovanju po Združenih državah in Kanadi. Listi pravijo, da je to zborovanje trajalo tri ure in je nudilo možnost za »svobodno razpravljanje«.

Izgube 50. angleške divizije

Lizbona, 19. aprila. AS. Angleški tisk objavlja uradno poročilo o trdih bojih 50. angleške divizije, ki je med 18. in 23. marcem zman skušala predreti Marethovo črto zaradi sijajnih protinapadov prve italijanske armade. Poročilo priznava krvave angleške izgube in naglaša, da bo vojno pokopališče, ki je nastalo ob protitankovskem jarku, ostalo priča velikih angleških žrtev.

Carlo Scorza - novi tajnik stranke

Na seji državnega vodstva stranke je dal Duce navodila za delo v bodočnosti, se zahvalil dosedanjemu tajniku Vidussoniju ter imenoval novega tajnika

Rim, 18. aprila. AS. Pod predsedstvom Duceja se je v Benešk: paradi sešlo vodstvo fašistične stranke. Navzočni so bili vsi člani. Takoj po začetku seje je tajnik Vidussoni imel naslednji govor:

Stranka je v zadnjih desetih mesecih storila mnogo težkega in potrebnega dela, ki ga je nalagalo vojno stanje. Stori la ga je po vaših smernicah, da bi čimbolj prepričala italijanski narod o kategorični zahtevi, da moramo vse in vsi žrtvovati za vojno in za zmago. V zvezi z vsem tem po vsej pravici meni, da je bila kos velikim nalogam sedanjega zgodovinskega časa, zlasti s tem, da je vso notranjo fronto strnila v enotno črto, kar je nepobitno jamstvo, da fašistična Italija z nezlomljivo odločnostjo koraka proti ciljem, ki ste jih Vi, Duce, zapisali na prapore Revolucije. Stranka je za doseg teh ciljev delala z vsemi razpoložljivimi silami, ki jih je še stopnjevala bodisi na političnem področju, kakor tudi na področju duhovnega, gospodarskega, podpornega in propagandnega udeleštovanja. Večkrat sem Vam lahko, Duce, v navzočnosti narodnega vodstva poročal o doseženih uspehih na raznih področjih. Dovolite, da Vam danes, Duce, povem samo še to, da je širokopotezno podporno delo, ki ga je stranka izvedla z največjo plemenitostjo v zadnjih 16 mesecih, dala bojni kom in njihovim rodbinam, delavcem in vsem, ki najbolj čutiljo težave vojne, občutiti vso globoko povezanost stranke z njimi. V tem se je posebno izkazal urad za bojavnike, ki je končal zelo plodno delo glede podpiranja svojcev pripadnikov vseh vrst orožja, za kar je prejel številna priznanja. Posebna skrb je bila nadalje posvečena protiletalski obrambi in brezhibnemu preseljevanju prebivalstva, ki je moralo zapustiti svoje kraje. Organizacija je tukaj pokazala vse svoje silne sposobnosti in dajala svojo pomoč slehernemu, ki je bil prizadet zaradi barbarških letalskih napadov. Ob številnih obiskih po prizadetih krajih smo mogli na lastne oči opazovati učinkovitost te pomoči. Tudi ob mojem zadnjem potovanju po Siciliji sem se prepričal o velikih koristih izdanih navodil in ukrepov. Prav pri tem obisku sem mogel tudi ugotoviti, da je ta otok pripravljen prestopiti še žrtve in da je v svoji vdanosti do domovine odločen vztrajati in prenesti vsakršno preizkušnjo.

Tudi za reševanje vseh gospodarskih vprašanj je stranka čisto prispevala v odločilni obliki. Življenje naroda teče sedaj še skoraj tri leta v vojni v ozračju globokega umevanja in neomajne zvestobe. Stranka so je s požrtvovalnim delom svojih voditeljev in svojih pristašev postavila v ospredje z nepopustljivo gorečnostjo povesod, kjer je bilo treba največ postaviti na kocko in kjer je bila njena navzočnost najbolj potrebna. To je uspeh, ki Vam ga, Duce, predlaga stranka kot resnični in najbolj zgovorni obračun svojega dela na duhovnem in propagandnem področju, to je uspeh njenega prizadevanja za osvojitve srce vsega naroda.

Duce, po 16 mesecih, v katerih sem z zvestobo črne srajce in zanosom bojavnika izpolnjeval Vaše zapovedi. Vas v zavesti, da sem docela izpolnil svojo dolžnost in se pokoraval goreče in spoštljivo idealom revolucije, prostim, da mi dovolite izročiti

mandat v Vaše roke. Spričo potrebe, da je treba dati več in še pomnožiti sile, da se vzdrži breme povečane odgovornosti, čutim za dolžnost, da Vam povem, da ne morem zahtevati od sebe več zaradi ran, ki sem jih dobil v vojni in ki omejujejo možnosti mojega dela. Moje življenje kot fašista, Duce, je Vaše z vsem priznanjem in vso vdanostjo. Hvala Vam, Duce, čakam na Vašo zapoved.

Vsi navzočni so poročilo Vidussonija sprejeli z dolгим in živahnim odobravanjem.

Duce je poudaril pomen tega odobravanja, se s toplimi besedami zahvalil Vidussoniju za izpolnjeno delo, nato pa sporočil, da je določil za Vidussonijevega naslednika sedanjega podtajnika fašistične stranke Carla Scorzo, v pripravi, da bo ta bojovnik iz mnogih vojn ter skvadrist in navdušen fašist od prve ure kar naj-

odločneje nadaljeval izvajanje Ducejevih smernic. Duce je nato imel štirideset minut trajajoč govor, v katerem je podal smernice za delo v neposredni bodočnosti. Njegove besede so zborovalci pozdravili z velikimi ovacijami.

Novi tajnik stranke Eksc. Carlo Scorzo prevzel posle

Rim, 19. aprila. s. Včeraj je bila na liktorskem sedežu izmenjava v tajništvu stranke med odlikovane m z zlato kolajno Aldom Vidussonijem in eksc. Carlom Scorzo. Po izmenjavi sta se novi in bivši tajnik stranke v spremstvu članov državnega direktorija poklonila pred spomenikom padlih ter položila preden šopke cvetja.

Boji pri Novorosijsku

Na ostalih odsekih je bilo odbitih nekaj sovjetskih napadov - Ena angleška hitra topničarka potopljena, tri pa poškodovane

Hitlerjev glavni stan, 19. aprila. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Južno od Novorosijska se nadaljuje živahno bojno delovanje. Letalstvo je izvedlo težke napade na sovražne postojanke ter na preskrbovalna oporišča na obalskem področju Črnega morja.

Na nekaterih odsekih ostalega vzhodnega bojišča so bili odbiti krajevni sovjetski napadi.

Na tuniškem bojišču je potekal dan na splošnem mirno. Pristaniško področje Alžira so ponovno bombardirala bojna letala nemškega letalstva.

Pri neki pomorski bitki v jadranskih urah dne 18. aprila so nemške zaščitne sile pred nizozemsko obalo potopile eno angleško hitro topničarko ter druge tri težko poškodovale. Ena lastna ladja je bila potopljena.

Položaj v tuniški bitki

»Stampa Serac objavlja naslednji članek o borbi v Tunisu: Borba v Tunisu se je po izpraznitvi Suse stisnila v severovzhodni del Tunisa, ki ga brani razvrstitev v obliki polkroga. Zадnja poročila govorijo o ostrih, toda krajevnih bojih: to pomeni, da se morajo angleško-ameriške armade reorganizirati in se od pomoči od težkih izgub, preden bodo lahko obnovile ofenzivo večjega obsega. Brez vsakega prerokovanja o izidu te bitke, ki še ni stopila v odločilno razdobje, se da ugotoviti naslednje:

1. Osne čete se nahajajo na obrambnem bojišču, ki je globlje in ima gostejšo obrambo ter

močnejšo odpornost kakor na postojankah, kjer so se borile v prejšnji fazi.

2. Zvezve z zaledjem so zagotovljene z dobro cestno mrežo, ki zagotavlja italijansko-nemškimi oddelkom v bodočih bitkah mnogo prednosti.

3. Pokrajina, ki jo zasedajo osne sile, je v njihovih rokah od preteklega novembra; pet mesecev časa od takrat gotovo ni preteklo neizbranih bojev za okrepitve obrambnih postojank. Na drugo stran bilance je treba vreči zgeteno silo nasprotnih armad, ki se je pokazala v bitki za Mareth.

Regent Horthy obiskal Hitlerja

Hitlerjev glavni stan, 19. apr. AS. Madžarski regent Nikolaj Horthy je 16. aprila odpotoval v Hitlerjev glavni stan na obisk, ki je trajal dva dni. Hitler in regent sta med razgovori pretresla vprašanja, ki so v zvezi s splošnim političnim položajem ter z bojem zoper skupne sovražnike.

Politični razgovori, katerih se je udeleževal nemški zunanji minister von Ribbentrop, ter vojaški posveti med maršalom Keitelom ter načelnikom madžarskega glavnega stana generalom vilezom Francem Szombathelyem so potekali v duhu orožnega bratstva in zgodovinskega prijateljstva med Nemčijo in Madžarsko.

Hitler in madžarski regent sta znova potrdila svoj neomajni sklep voditi do končne zmage boj

zoper boljševizem in njegove angleško-ameriške zaveznike. Madžarski narod, ki je že nekoč okusil boljševiško strahovlado, se bo z ramo ob rami boril s silami trojne zvezde do popolne odstranitve nevarnosti, ki grozi obema narodoma, in bo vse svoje sile uporabil za doseg cilja, ki ga vsebuje pojem evropske neodvisnosti in življenjske važnosti madžarskega ljudstva.

Madžarskega regenta so poleg načelnika glavnega stana spremljali še brigadni general Brunswick pl. Korompa, polnomočni minister pl. Szentmiklosy ter polkovnik vitez Gabrijel Gerloszy pl. Alsözviszoka. Razen tega sta se snidenja udeležila nemški polnomočni minister v Budimpešti von Jagow ter madžarski polnomočni minister v Berlinu.

Današnji zavezniki: Sovjetska enciklopedija o Churchillu

Rim, 19. aprila. Sovjetska enciklopedija, ki je bila objavljena z vsemi uradnimi blagoslovi in ki se hvali, da je popolna, nam kaže, kako mislijo sovjetski državljani o Churchillu. Znano je, da je angleški ministrski predsednik velik prijatelj boljševiške Rusije. To je dobesedni prevod iz opisa Churchillovega življenja, objavljenega v 415. in 416. koloni enciklopedije:

»Churchill Winston (rojen 1874). Največji sovražnik sovjetske Rusije (Lenin). Kot notranji minister si je nakopal globoko sovraštvo delavskega razreda s ponovnim streljanjem v mase stavkajočih in z organizacijo krumirov, sestavljenih iz bivših častnikov, študentov in uradnikov ter je bil pospeševalec besnih napadov na voditelje gibanja za žensko volilno pravico.

Kot mornariški minister v zadnjih letih pred svetovno vojno je Churchill neutrudno zagovarjal vojno proti Nemčiji in je zbral mornarico v Severnem morju ter jo mobiliziral, dokler ni izbruhnila evropska kriza. V začetku sovražnosti je Churchill postal vojni minister ter je izvedel nekaj ponesrečenih poskusov, da bi si pridobil nekaj lovorjev kot voditelj armad in vojaških pošiljk in Anvers in v Dardanele. Med imperialistično vojno je Churchill z Lloyd Georgom prehodil vsa pota koalicije s konservativci. Od junija leta 1917 je Churchill kot minister za oboroževanje vztrajno delal za podaljšanje imperialistične vojne »do zmagovitega konca«.

Od izbruha oktohrske revolucije v Rusiji je Churchill posegel vmes kot ideolog in prijatelj intervencije. Kot vojni minister je organiziral in podpiral bele armade. Po porazu intervencistov in najemnikov bele garde Churchill ni opustil svojih protisovjetskih načrtov, marveč je nadaljeval delo za nabiranje in organiziranje protisovjetskih sil.

Ko se je znova vrnil v konservativno stranko, je postal leta 1924 finančni minister v Baldwinovi vladi. Napisal je »Spomine«, katerih peti zvezek je izšel v ruskem prevodu (Moskva 1932) z naslovom »Svetovna kriza«. V njem odkrito govori o nesporazumu med zavezniki na koncu svetovne vojne ter o pomoči angleške vlade za belo armado, ki jo v pogovoru s Savinskim naziva »Moja armada«. V zadnjih letih se je Churchill posvetil časniki karstvu.

Ko se je znova vrnil v konservativno stranko, je postal leta 1924 finančni minister v Baldwinovi vladi. Napisal je »Spomine«, katerih peti zvezek je izšel v ruskem prevodu (Moskva 1932) z naslovom »Svetovna kriza«. V njem odkrito govori o nesporazumu med zavezniki na koncu svetovne vojne ter o pomoči angleške vlade za belo armado, ki jo v pogovoru s Savinskim naziva »Moja armada«. V zadnjih letih se je Churchill posvetil časniki karstvu.

rušilca, ki so jih ponoči napadale naše torpedovke. Na eni ladji je divjal velik požar. Ščitili so jo številni »Beaufighterji« in štirje »Spitfireji«. Pri našem napadu sta bila en »Beaufighter« in en »Spitfire« sestreljena. Naša in nemška ogledniška letala so nato videla, kako je eksplodiral goreči rušilec in se nato potopil 60 km od Pantellerije. Drugi lovci so štiti la naša pomorska sredstva na področju, kjer je bila potopljena sovražna ladja, dočim so vodna letala priletela na pomoč in pobirala brodolomce iz neke naše torpedovke, ki se je ponesrečila v nočni bitki in se je pozneje potopila. Italijanska letala so sestrelila tudi neko sovražno letalo pri napadu na neko našo zračno spremiljavo na poti v Tunis. Včeraj je bil sestreljen tudi en ameriški »Curtiss Z 40«.

Naročajte »Slovenca«!

Sestanek šolske organizacije

Dne 17. t. m. je bil v avli fizičnega inštituta ljubljanske univerze prvi sestanek v tem letu, na katerem so se zbrali odsekovi zaupniki in voditelji šolske organizacije za ljubljansko pokrajino. Sestanku je predsedoval vseučiliški profesor Richard Zupančič, predsednik organizacije. Njemu ob strani je stal izvedenec profesor Evgen Duprè Thesider iz istega vseučilišča. Poročilo je podal glavni tajnik ravnatelj Leopold Pajk.

Sestanek je imel namen, da poda poročilo o vsem dosedanjem organizacijskem delovanju ter da navodila voditeljem za nadaljnje delovanje. Predsednik je poleg tega poročal tudi o ukrepih, ki so jih izdale oblasti ali pa on sam, da se zagotovi vedno boljše delovanje organizacije. Ekscelencija Visoki komisar je poleg izvedence pri predsedništvu ter njegovega namestnika dr. Decia Giacoma imenoval pri vsakem odsekovnem zaupniku izvedenca, in sicer dr. Vita Papaluce, Galilea Gentile, Maria Manzini ter Huga Cavallotti. Predsednik je sporočil, da bodo oblasti dobrohotno sprejele vprašanja, ki jih bo predsedništvo orga-

nizacije predložilo. Ta vprašanja se nanašajo na najbolj nujne in upravičene potrebe članov. Nato je sporočil, da ima namen čim hitreje oskrbeti za ustanovitev pisarn na različnih odsekih, zlasti tistih, ki so najbolj številni, da bodo v njih mogli imeti člani na razpolago knjige in revije. Pri tem predsednik tolaži še posebno željo Visokega komisarja. V isto poglavje spada tudi predvideno organiziranje tečajev za tehnično pripravo predavateljev in knjižničarjev.

Nato je povzel besedo izvedenec profesor Evgen Duprè Thesider. Sporočil je udeležencem pozdrav Ekse. Visokega komisarja ter zagotovil, da bo storil vse in pomagal predsedniku pri njegovi nalogi, kakor tudi, da bo podpiral člane v njihovih potrebah, da le pokažejo duha lojalnosti in sodelovanja. Končno je glavni tajnik poročal o notranjem delovanju organizacije, ki sedaj v vsej pokrajini šteje 1661 članov. Nato so voditelji skupin predložili predsedništvu nekatera vprašanja, ki se tičejo posameznih odsekov.

Cvetna nedelja v pravem pomenu besede

Ce ne bi imela včerajšnja cvetna nedelja svojega starega in tako častitljivega imena, bi jo lahko nazvali praznik cvetočega drevja. Pomlad v drevju je dosegla svoj višek kakor da bi se hotela priklučiti dobri ljudem, ki so si oskrbeli ooljke in pisane butarice ter pohiteli z njimi v cerkve, kjer so praznovali praznik Gospodovega slovesnega vhoda v Jeruzalem. Lepo je bilo videti zlasti otroke, ki so se že dolge dni veselili procesije z zelenimi šopi v rokah. Mladini so navezali v butarice pomaranč in jabolk, odrasli so nosili večinoma oljne vejice.

V južnih krajih nosijo na cvetno nedeljo v procesijah palmovce vejice — simbol Gospodove zmage nad glavarjem smrti, in pa oljne vejice, simbol mira, ki nas druži z Bogom; pri nas so se uveljavile zelene butarice z vejicami božjega drevja, brinja, resja, bršljana, cvetočega dreva in podobnega. Na deželi nosijo velike butare, ki se gajo do vrha cerkvenih oken, v Ljubljani in okolici pa so prišle v navado manjši pisani šopi. S temi bodo okrasili meščani velikonočno mizo, kmetje pa bodo zatakili blagoslovljeno zelenje pod strehe, da bi jih sv. Florjan varoval ognja. V isti namen, jih bodo poleteli v urah nevihte in groma metali na ognjišče.

V vremenu se je 40 mučnikov odrezalo

Ljubljana, 19. aprila.

Končana je vremenska doba 40 mučnikov, ki si jih je naš kmetovalec izbral kot nekaj mejnika, ko mu kažejo, kakšno bo približno vreme od 10. marca na dan njihovega godovanja tja do 20. aprila. Letos je bil prvi dan lep in sončen, takšen tudi zadnji. Pri pregledu vremenske kronike lahko vidimo, da je bila večidel ta doba zadnja leta lepa in sončna, bila pa so tudi leta, ko so bili prav v tej dobi hudi nalivi in celo povodnji.

Mučniki so končali svojo vremensko dobo z izredno visoko dnevno temperaturo, ki ni navadna za aprilске dneve. V soboto in nedeljo je bilo tako vroče, kakor da bi bili prestopili vse prvomajške dneve ter bi se preselili že v zadnje dneve maja in prve junija. Tako visoka dnevna temperatura je navadno zaznamovana junija! Lepi in vroči dnevi so bili ugodni za prve kopalce na prostem. Voda pa še ni primerno topla in zato so se kopalci bolj sončili.

V 40 dneh smo letos zaznamovali 8 deževnih dni in skupno le 38,7 mm dežja. Največ dežja je padlo 30. marca, ko ga je dežometer nameril 14,5 milimetrov in pa 12. aprila, ko je bilo 6,8 mm dežja. Letos sta marec in april doslej bila brez snega. Druga leta je marca še močno snežilo. Padale so goste in debele snežinke, ki jim pravimo »beraški gnoj«. Letos smo imeli zadnji sneg 18. februarja. Od tega dne do danes nas niso motili snežni kristali.

V dobi 40 mučnikov smo imeli 16-krat jutranjo temperaturo pod ničlo, najnižja je bila 17. marca v sredo zjutraj, ko je bilo —4 stopinje Celzija. Dnevna temperatura pa je prav zadnje dneve dosegala prave rekorde. Razmeroma visoko je bilo v tem času tudi stanje barometra. Navadno je bil zračni tlak nad normalo 764 mm, le 8. aprila je bil rekordno nizek s 749 mm.

Kako je bilo lani v dobi 40 mučnikov? Bilo je 20 deževnih in 20 lepih dni. Dežja je padlo v tem času do 90,5 mm. Kmet se aprila splošno dežja veselil, kajti star vremenski rek naglašal: »April hladen in deževen, kmet jeseni sena ne bo revene.

Leta 1941 je doba 40 mučnikov zaznamovala 15 deževnih dni in 145,7 m/m dežja.

Leta 1940 so mučniki prinesli skoraj slično vreme kot letos. Bilo je samo 8 deževnih dni, to da nekoliko več dežja, ko ga je bilo 87,3 m/m. Tudi takrat so bili dnevi prav vroči.

Cvetna nedelja pomeni prehod iz postnega časa v velike praznike Gospodovega vstajanja. Letošnja cvetna nedelja je bila nenavadno topla in zdelo se je, da je pomlad dosegla svoj višek. Ze v zgodnjih dopoldanskih urah so se podali ljudje, ki so količjak utegnili, na sprehode. Večina se jih je držala prijaznih ulic mirnih mestnih predelov, zelo veliko pa jih je krenilo tudi na šišenski hrib, na Golovec ali proti Rožniku.

Posebno lepi so bili pogledi na ljubljanske sadne vrtove, ki so žareli v nežnih barvah in izpuhtevali prijetne vonjave. Japonci bi dejali, da

Uradni razglasi

Sprememba cen soli in vžigalic

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je s svojim odlokom od 18. aprila odredil, da se začenši z 20. aprilom spremeni prodajna cena za sol in vžigalice in sicer takole: prediščena sol doslej kilogram 4 lire, poslej 6 lire; vžigalice švedska vrsta doslej škatljica 0,25 lire, poslej 0,40 lire.

Odobritev pravil Društva uslužbencev državnih industrijskih podjetij

Službeni list za Ljubljansko pokrajino z dne 17. aprila 1943 prinaša odločbo Visokega komisarja, s katero se potrjujejo pravila Društva uslužbencev državnih industrijskih podjetij Ljubljanske pokrajine. Tekst pravil je objavljen v Službenem listu.

Izmena ratifikacij glede konvencije, sklenjene med Italijo in Hrvaško, za preprečevanje dvojnega obdavčenja z neposrednimi davki

Dne 27. februarja 1943 sta bili izmenjani v Rimu ratifikaciji glede konvencije, sklenjene dne 27. oktobra 1941 v Zagrebu med kraljevino in Nezavisno Državo Hrvaško, za preprečevanje dvojnega obdavčenja z neposrednimi davki.

Konvencija je bila odobrena z zakonom z dne 7. maja 1942-XX št. 853.

Imenovanje upravnih organov Zavoda za likvidacijo imovin upornikov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odloča:

Izredni komisar Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, imenovan z odločbo z dne 6. novembra 1942-XXI št. 100, neha poslovati.

Za člane upravnega sveta Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, se imenujejo:

1. fašist odvetnik Alojzij Pilo, predsednik, 2. kapitan odvetnik Kamilo Zambruno, predlagan po Ekse. Poveljniku XI. armadnega zbora, 3. fašist Enco Selloni, predlagan po Zveznem tajniku PNF, 4. fašist odvetnik Karel Chersi, predlagan po inspektorju za pravosodje pri Visokem komisariatu, 5. fašist inž. Viktor Masera, predlagan po Pokrajinskem korporacijskem svetu.

Za člane nadzorstvenega odbora omenjenega zavoda se imenujejo: 1. fašist Franc Bullo, načelnik računovodstva Visokega komisariata, predsed-

nik, 2. fašist Ivan Batista Gastaldi, predlagan po Zveznem tajniku PNF, 3. fašist rag. Hubert Tsoni, predlagan po Pokrajinskem korporacijskem svetu.

Prijetno utrujeni so se vračali ljudje proti večeru k svojim ognjiščem. Z zabajajočim soncem, ki je vabilo najnežnejše barve s cvetočih sadovnjakov, je popuščala prelest letošnje cvetne nedelje. Proti večeru so spet mnogi pohiteli v božje hramove k velikonočni duhovni obnovi, ki se vrši te dni za razne stavove ali pa samo h kratki molitvi, zakaj še smo v svetem postnem času in do praznika vstajanja nas loči teden dni.

Popoldne so prišle na sonce tudi gospodinjice, ki imajo ves teden opravka z delom v kuhinjah in stanovanjih. One, ki nimajo koščka zemlje, da bi ga obdelovale, so se željno ozirale po bujnih toplih gredah in po vabljivih lebah, kjer bo kmalu polno dobrot, potrebnih za gospodinjstvo. Marsikatera pohvalna beseda je padla na popoldanskih sprehodih v pohvalo snujiči naravi in ljubemu soncu, ki ji daje moči. Lepo vreme se je poznalo tudi v gostinlah in kavarnah, kjer je bilo manj obiskovalcev kakor druge nedelje. Pač, pa je bilo prav dobro obiskano gledališče, kjer so gledali času primerno predstavo »V času obiskajev«.

Prijetno utrujeni so se vračali ljudje proti večeru k svojim ognjiščem. Z zabajajočim soncem, ki je vabilo najnežnejše barve s cvetočih sadovnjakov, je popuščala prelest letošnje cvetne nedelje. Proti večeru so spet mnogi pohiteli v božje hramove k velikonočni duhovni obnovi, ki se vrši te dni za razne stavove ali pa samo h kratki molitvi, zakaj še smo v svetem postnem času in do praznika vstajanja nas loči teden dni.

Poziv Poštne hranilnice

Glede na poziv lastnikom čekovnih računov, ki je bil objavljen v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino št. 14 z dne 17. februarja 1943, da pismeno prijavijo svoje terjatve, objavlja sekretar Poštne hranilnice v Ljubljani, da morajo te terjatve pismeno prijaviti vsi lastniki takega čekovnega računa pri bivši Poštni hranilnici v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani ali pri kateri drugi bivši podružnici, ki imajo svoj domilec ali sedež v Ljubljanski pokrajini ali v ostali kraljevini Italiji.

Obveznost prijave se nanaša samo na imovino, ki je nastala na čekovnih računih pred 15. aprilom 1941.

Prijavo je poslati čimprej Poštni hranilnici v Ljubljani po obični, v kateri bivajo lastniki čekovnih računov (ali imajo sedež), ki mora na sami prijavi potrditi navedbo predlagateljevega domicila (sedeža). Rok za prijavo se podaljšuje za en mesec in zapade nepreklicno 17. maja 1943.

Gospodarsvo

Elektrotehnični vajenski tečaj

V navzočnosti strokovnjaka Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino g. dr. Alesanija Silvia je bil dne 17. t. m. ob pol 12 v prostorih Rokodelskega doma v Petarcovi ulici zaključen specialni pripravljalni elektrotehniški vajenski tečaj, ki ga je priredil Odešek za obrtništvo Zdrženja industrijev in obrtnikov za Ljubljansko pokrajino s podporo Visokega komisariata. Tečaj se je pričel dne 29. marca in je trajal tri tedne s celodnevним poukom. Tečaj je obiskovalo skupaj 18 elektroinstalaterskih vajencev iz Ljubljane in ostalih krajev pokrajine. Na tečaju so predavali inženirji in mojstri iz šole in prakse sledeče predmete: teoretično elektrotehniko, strojeslovje, mehansko tehnologijo in računstvo. Med tečajem so si vajenci ogledali električno centralo Mesne elektrarne ljubljanske in usmerjevalno postajo električne ceste Železnice. V letošnjem letu je to že drugi tečaj, ki ga je priredil Odešek za obrtništvo za teoretično strokovno izobrazbo vajeniškega naraščanja. V programu je še več podobnih tečajev za druge obrti.

Uspeh tečaja je prav dober, kar je razvidno iz ocen, ki so jih prejeli udeleženci iz posameznih predavanj predmetov.

Zadruga na jugovzhodu Evrope. Na Dunaju je bil dne 14. t. m. osnovan Zavod za jugovzhodne zadruga v okviru države za jugovzhodno Evropo. Naloga zavoda je negovati odnose med nemškimi zadrugami organizacijami in zadrugami organizacijami jugovzhodnih držav. Zlasti se bo novi zavod zanimal za kmetijsko zadrugništvo v jugovzhodnih državah.

Kako si pridobiš prijateljev

Ko je bil Roosevelt newyorški guverner, je podvel zelo važne reforme, ne da bi pri tem prizadel visoke politične osebnosti, ki so se tem reformam protivile. Stori pa je takole:

»Ko je šlo za prevzem kake važne službe, sem prosil te osebnosti, da mi priporočijo svoje varovance. Najprej so mi predstavili kogar koli, kakšno ničlo. Rekel sem jim nato, da bi imenovanje te osebnosti ne dobilo ugodnega odmeva v javnosti. Nato so mi predstavili koga drugega, o katerem ne bi mogel reči nič slabega, dobrega pa tudi ne. Zopet sem izjavil, da ta kandidat še ne bi ustrežal javnemu mnenju in sem prosil zato, da bi mi preskrbeli koga bolj primerne. Njihov tretji kandidat bi na vse zadnje še prišel v poštev, a ideal vsekakor ni bil. Zahvaljeval sem se jim, jih prosil, naj mi predstavijo še četrtega in ob koncu so mi imenovali ravno moža, ki bi ga jaz sam izbral. Z globokimi izrazi hvalečnosti za njihovo izdatno pomoč sem umestil tega kandidata in jim prepustil v celoti zaslugo za srečno izbiro... Vzbudil sem jim vtis, da sem sprejel njihov predlog zgolj njim na ljubo, a da sem kot protislogu pričakoval, da bodo tudi oni storili kaj zame. In res sem užival njihovo podporo pri mnogostevilnih važnih reformah.«

Ali ste opazili, da se je Roosevelt vedno znal pripravljene posvetovati se z drugimi, sprejemati njihove nasvete, in prišedši do zaključka, prepuščal njim zaslugo izbire in jim vzbujal vtis, da je predlog bil popolnoma njihova misel.

Neki trgovec z avtomobilom bi moral nekemu prodati avtomobil, pa mu to nikoli uspelo. Vedno je nastopila vmes kakšna težava. Končno sem mu svetoval, naj spremeni metodo. Govori naj nakupovalcu tako, kakor da bi daljal on iniciativo. Dati mu mora vtis, kakor da bi bila ideja njegova.

Nekaj dni za tem je nek naročnik hotel zamenjati že rabljen avtomobil z novim. Trgovec je porabil to priliko, poklical na telefon nakupovalca ter ga prosil, da pride k njemu, ker potrebuje njegovega nasveta. Bil je prepričan, da mu bo rabljeni vozilo všeč. Ko ta pride, mu trgovec reče: »Vem, da ste zelo izkušeni in se spoznate na ceno avtomobilov. Ali bi hoteli pogledati ta avtomobil in mi povedati, koliko smem zahtevati za zamenjavo?« Nakupovalec se je kar cedil od zadovoljstva; končno se je le našel nekdo, ki je priznal njegovo izkušnost. Ogledal si je avtomobil, ga preizkusil in slednjič izjavil, da bi za tri sto lir bil pripravljen skleniti dobro kupčijo! »Bi bili pripravljeni kupiti ga za to ceno?« »Brez dvoma!« Saj je bila ocenitev njegovo delo! Pogodba je bila takoj sklenjena!

Neka bolnišnica je morala kupiti celotno napravo za X-zarke in šef-primarij je bil že do konca naveličan dolge vrste trgovcev, ki so ponujali svoje predmete in hvallili njih prednosti. Med njimi je bil nekdo, ki je pisal ravnatelju bolnišnice naslednje pismo:

»Sklenili smo v zadnjih dneh nabavo aparatov za X-zarke. Niso popolni, kar dobro vemo, a naša želja je, da jih izpopolnimo čim bolj mogoče. Zelo bi Vam bili hvaležni, če bi si lahko odrgali toliko časa in prišli k nam ter nam dali Vaše upoštevano mnenje o vsem, kar bi bilo mogoče storiti, da bi bili ti stroji bolj popolni in bi res služili svojemu namenu. Vedoč, da ste zelo zaposleni, me bo veselilo, da Vam lahko pošljem svoj avtomobil ob uri, ki jo boste Vi sami določili.«

»Zelo sem bil začuden,« pripoveduje zdravnik, »ko sem prejel to pismo; začuden in počaščen. Saj je bilo prvič, da me je nekdo vprašal za moje mnenje glede teh aparatov. Odpovedal sem se nekemu vabilu na kosilo in rajši šel na ogled teh strojev; naravno je, da sem jih takoj naročil za svojo bolnišnico.«

Woodrow Wilson, predsednik Združenih držav, je gojil veliko zaupanje do polkovnika Edvarda Houseja; obračal se je nanj za nasvet rajši kakor na vse druge člane vlade. A kako je prišlo do tega silnega Housevega vpliva na Wilsona? House sam pravi tole:

»Brž ko sem spoznal predsednika, sem videl, da je potrebno vzbuditi v njem občutek, kakor da je ta ali ona ideja zrasla v njegovi glavi, hkrati pa delati tako, da se je on po malem za stvar zanimal.

Nekoč sem odšel v Belo hišo ter mu dal nasvet, ki se mu ni zdel ugoden. Na svoje največje začudenje pa sem čez nekaj dni slišal predsednika, kako pripoveduje o isti zadevi, kakor da bi zrasla na njegovem zelniku.«

House je seveda skrbno pazil, da ni zahteval svoje avtorske pravice. Njemu je pač šlo le za uspeh, ne pa za to, da bi bila ideja prav njegova. Šel je celo dalje: javno je poudaril, da je ideja Wilsonova.

Pomnilo, da so vsi ljudje kakor Wilson in uporabljamo vedno in povsod tehniko polkovnika Houseja.

Nekoč se mi je zahotelo iti na letovišče. Pisal sem potovalnemu uradu, da bi dobil tozadevna potovanja.

Malo mesto Darmstadt je bilo večkrat deležno obiska tega ali onega člana ruske vladarske hiše. Kot domovina ene ruskih caric je imelo mesto tudi svojega ruskega poslanika. To rusko poslanništvo v Darmstadt je izsilil Aleksander III. zaradi okoliščin, ki bomo o njih pozneje govorili. Pripominjamo, da je imela vladarska hiša Hessenska najboljše zveze z vsemi nemškimi vladarskimi družinami, ker je bila v sorodu z rusko carsko družino, ki so se njih člani največ poročali z nemškimi principi in princesami.

Med hišami nemških princev in princes je zavzemala rodbina Hessen-Darmstadt položaj prve vrste, dasi ni pripadala k prvim nadvojvodskim hišam, to pa predvsem zato, ker je bila ta mala država v Nemčiji najbolj cvetoča in najbogatejša po zgodovini, z mestoma Mainzom in Wormsom, kjer je vsak kamen zgodovinske vrednosti. Mimo tega je imela tukajšnja vladarska hiša slavne tradicije, saj je prištevila k svojim prednikom predvsem sveto Elizabeto Turinško, ki v njej odseva vsa mistična in viteška duša srednjega veka. Nadvojvodska hessenska vladarska hiša je imela prednost tudi zato, ker je po prerobenju nemške države s Hohenzollernci uvedla vse nemške kralje in prince kot vazalne kralje Prusije. Takratni hessenski vojvoda je bil med tistimi, ki so se uprli oklicu cesarstva; izjavil se je za pripadnika Zveze južnih nemških držav, na kar je Bismarck težko pristal in je oklical za nemškega cesarja starega Viljema Pruskega. Kljub temu prisiljenemu oklicu so hessenski voj-

vode obdržali spričo Prusije in cesarja posebno veljavnost. Še v začetku tega stoletja so turisti, ki so prihajali po cestah Darmstadta (če so bili boljše opazovalci, kot so sicer turisti), lahko zagnali, da tu ni nobenega posebnega navdušenja za Prusijo. To zadržanje hessenske hiše spričo Prusije bomo lažje razumeli kasneje zaradi osnovenih sumničev, s katerimi so blatili carico Aleksandro, češ da ne ravna v prilog nemški politiki. Tradicije njene družine pa niso imele nič skupnega s koristmi za Nemčijo. Res je, da so bili Hessenci in Hohenzollernci v bližnjem sorodstvu, a to je izviralo z angleške strani in sicer zato, ker je angleška vladarska rodbina skupno z rusko skušala dati hessenski rodbini še vidnejši položaj.

To angleško sorodstvo je sklenil vprav oče bodoče carice Aleksandre, veliki vojvoda Ludvik, ki se je bil oženil z angleško princeso Alice, drugo hčerko kraljice Viktorije. Še prej se je bila starejša kraljčina hčerka poročila s kraljevim pruskim princem, kasnejšim kraljem Friderikom III. Po vsem tem je bil Friderikov sin, Viljem II., bratranec otrok velikega vojvode Hessenskega. Znano je, kako je njena mati, kraljica Viktorija, bila zmeraj obtožena, da hoče spraviti v Nemčijo preveč angleških navad in teženj. Ta primer se je ponovil pri sestri ruske kraljice, princese Alice, ki je postala velika vojvodinja Hessen-Darmstadtska. Pisma te vojvodinje, ki jih je pisala svoji materi kraljici Viktoriji, so polna domotožja po Angliji in polni iskrenih simpatij do vsega, kar je angleškega.

To domotožje je bilo seveda tem bolj umljivo, ker so bile razmere doma na Angleškem tako povsem drugačne kot majhne meščanske razmere v malomeščanskem mestecu Darmstadt. Ne samo, da je bilo jedro življenja povsem drugačno, tudi denarne zadeve velikega vojvode Ludovika so bile vse kaj drugega kot sijajne in kakršne so bile pri njegovih sorodnikih, v najplavnejši evropski vladarski hiši. V velikovojvodski palači je marsikaj primanjkovalo: pisma velike vojvodinje Alice pričajo o večnih materialnih skrbih v družini, zaradi česar je tudi vzgoja otrok trpela. Iz zakona velikega vojvode se je rodilo sedem otrok: dva sinova in pet hčerk. Predzadnja hčerka je bila Alice, ki ji je bilo usojeno, da je postala

ruska carica Aleksandra. Ko je prišla na svet, je bila zibelka, ki je že prej služila njenima bratoma in sestram, vsa obrabljena, tako da so morali novorojeno hčerko položiti v otroško banjico, ki je bila spremenjena v zibelko. Ta preprosti primer jasno priča, kako je na hessenskem dvoru primanjkovalo slehernega razkošja. Kraljica Viktorija je na vse načine pomagala hčeri z raznimi darili — pošiljala ji je obleke, toaletnih potrebščin itd., in teh darov se velika vojvodinja neprestano spominja v svojih pismih z največjo prisrčnostjo in hvaležnostjo.

Po svoji inteligenci in moralni je velika vojvodinja Alice visoko prekašala svojo okolico. Življenje ji ni prizaneslo z nobeno žalostjo, a prenašala jih je dostojanstveno in s krščansko vdanostjo. Njeno versko življenje je kaj kmalu doživelo hudo krizo zaradi vpliva znanega teologa Davida Straussa, razkrojevalca krščanstva, s katerim jo je vezalo iskreno prijateljstvo. To prijateljstvo je bilo povod za mnogotero opravljjanje, po katerem je bilo prizadeto dostojanstvo velike vojvodinje, s čimer je bilo omadeževano sleherni njeno dejanje in povrnila se je v strogo pojmovanje krščanstva, mišljeno samo kot resno izpolnjevanje dolžnosti. Zanimivo je omeniti to stvar, ker se tiče tudi mističnega zamaknjenja, ki je pozneje prevladovalo v značaju obeh hčera — velike vojvodinje Elizabete in carice Aleksandre. Če bi bila živela kasnejša Aleksandra pod neposrednim vplivom matere, ne bi bila njena verska duševnost tako skromno omejena; a mati ji je bila umrla, ko je bilo bodoči carici komaj šest let.

Povedali smo že, da je bilo v hessenskem velikovojvodskem zakonu sedem otrok. Najprej so prišle na svet tri princese: Viktorija, Elizabeta in Irena, nato dva prince: Ernst in Friderik. Ta poslednji se je smrtno ponesrečil v pričo svoje lastne matere. Nekoč sta se oba fantiča igrala v sobi, kjer je počivala njuna mati in po malem podremavala. Tedaj pa se je zaradi hrupa povsem zdrnila in je le še utegnila opaziti, kako je najmlajši deček stekel po sobi, se povzpela na okno, izgubil ravnotežje in je strmoglavil v globino in se ubil. Uboga mati se ni nikdar več opomogla od duševnega pretresa, ki ga je takrat doživela.

Posmrtna razstava del Ivana Vavpotiča

V nedeljo ob 11 je bila v Jakopičevem paviljonu odprta velika posmrtna kolektivna razstava del pred tremi meseci umrlega slikarja Ivana Vavpotiča. Razstava je skrbno pripravljena in izbrana ter predstavlja resnično lep spomin na umetnika in slikarja, ki je zadnja leta stal v ospredju slovenskega umetniškega življenja. Pokroviteljstvo nad razstavo je prevzela Narodna Galerija ter je ob tej priložnosti izdala poleg seznama razstavljenih slik tudi lep album z reprodukcijami značilnih njegovih del iz raznih dob ter studijo umetnostnega zgodovinarja dr. Frana Šijanec (str. 44). O tej studiji bomo govorili še posebej, za danes jo samo naznanjamo.

Razstave se je udeležila zvesta življenjska družica pokojnega slikarja gospa vdova s sinom slikarjem Brunom ter bratom pokojnega Vavpotiča. Sestra Frida, ki živi v Zagrebu, pa se je brzojavno opravičila in počastila spomin svojega brata. Med drugimi smo videli rektorja dr. Kosa, colonela L. Jazjija, zastopnika mestne občine dr. Pretnarja, številne tovariše pokojnika s predsednikom S. Santlom na čelu itd. Otvorilni govor je imel predsednik Narodne Galerije dr. Fran Windischer, ki je podal zgodbeno oznako Vavpotiča človeka, umetnika in umetnostnega organizatorja ter njegovo življenje in delo povzel v naslednje besede:

»Visoko smo cenili njegovo umetniško delo in ga bomo cenili in spoštovali odslej še bolj, ko nam bosta pregled njegovih zbranih del in najočnejša pravična sodba pokazala nazorno in neposredno vrednost, obilnost, veličino in mnogostanovitnost njegovega življenjskega dela. Pokojni mojster Ivan Vavpotič je bil markantna osebnost, svojstvena kova, kot človek ljubezniv, dober in prikupen, možata osebnost, pokončen in neuklonljiv tudi kadar so ga grizle skrbi in mu je življenje delalo silo, vedno postrežljiv in ustrezljiv, nesebično osvajač narava. Temeljito izobražen, zelo razgledan umetnik je bil, poln domislekov, žive fantazije in srečne invencije.

Ze srednja šola mu je dala temeljito izobrazbo, zgodaj je kazal lepo darovitost za risanje in slikanje in za muziko. Po zrelostnem izpitu oklevala, ali se posveti muziki ali likovni umetnosti, ter se srečno odločil za likovno umetnost. Studira likovno umetnost v Pragi, v Parizu, na Dunaju in zopet v Pragi, kjer si izbere družico življenja. Poskusi življenje profesorja v Idriji, ali enolično življenje v odmaknjenem okolju ne ugaja njegovi živahni, vedno novo iščou naravi. Odloči se za Ljubljano ter v teh letih do svetovne vojne in po svetovni vojni razvija zelo veliko delavnost kot spreten ilustrator, izvrsten risar, vešč akvarelist in odlični slikar v olju. Na polju filatelije je dal prepričevalen dokaz svoje darovitosti, spretnosti se je uveljavljal pri gledališču kot scenograf, mnogo posrečenih načrtov za plakate je izdelal, zlasti glasovite za potrebe Ljubljanskega velesejma. Pridno je sodeloval v ocenjevalnih odborih, razne korporacije so ga klicale za svetovalca in sodnika, ceneč njegovo preudarnost in objektivnost. Po svetovni vojni je razvil prav ogromno delavnost kot slikar pokrajine, tihožitij in zlasti portretov. V tem razdobju je kot portretist več let kar dominanten. Ivan Vavpotič ni živel le sebi in svojemu lepemu poklicu, marveč je svoje sile in sposobnosti rad stavil na razpolago skupnim potrebam naših likovnih umetnikov, ki so ga spoštovali in ljubili kot organizatorja svojih stanovskih združenj in ga ponovno izbrali na čelo svojih stanovskih združenj, tako »Ladice in Društvo likovnih umetnikov. Ivan Vavpotič je bil na naših razstavah zelo cenjen in priljubljen kot vodja,

besednik in mentor. Pri teh svojih vodstvih se je rad dotikal tudi obnih vprašanj likovne umetnosti. Strujar ni bil, živi in prisrčni so bili njegovi odnosi do naraščajo in podmladka v naši likovni umetnosti. Ivan Vavpotič je bil zlahtna duša, dobrodušen in iskren, nisem ga nikdar slišal govoriti o tovariših po zavistnih vidikih.

Vedno pri delu, vedno brižen in zainteresiran za vse nove pojave in dogodke skoro ni prišel do tega, da priredi po izpolnjenem 60. letu pregledno razstavo svojega ogromnega življenjskega dela. Ze več let smo slišali od njega, da pripravlja svojo razstavo. Za letošnje leto jo je prav za trdnjo napovedoval, poln novih načrtov, pogum, oči se mu žarele, ali ga je prehitelo. Ograjal je, pa mu je bilo prevrnjeno. Sredi dela in takorekoč od dela je moral na pot, ki je sojena vsemu svetu. Prijatelj Ivan Vavpotič si odšel od nas tiho in diskretno, ali si nam zapustil ogromno svojih umetnin. V teh delih ostanek pri nas. In tako smem reči s pesnikom in prijateljem Pavlom Golia: Moral boš živeti, prijatelj dragi, tudi sredi nas! Kar simpatični mojster ni zmozel sam, se je takoj po njegovi smrti odločila storiti Narodna galerija in je po prizadevanju gospoda ravnatelja Ivana Zormanca in gosp. profesorja dr. Fr. Šijanec zbrala z nemalim trudom bogato število del pokojnega velikega mojstra Ivana Vavpotiča za priučujočo retrospektivno razstavo njegovega življenjskega dela. Velika hvala vsem, ki so Narodno galerijo pri tem nelahkem zbiralnem delu podpirali in prepustili iz svoje posesti umotvore nepozabnega mojstra Ivana Vavpotiča, katerega umetnost daje poročilo za nesmrtnost njegovega bogatega oaura. Vsem vam, častita gospoda, ki ste prišli počastiti in proslaviti spomin pokojnega Ivana Vavpotiča, prijazen pozdrav in najlepša hvala! Retrospektivna razstava pokojnega mojstra Ivana Vavpotiča je odprta.

Za njim je v imenu Slovenskih likovnih umetnikov govoril predsednik prof. Saša Santel, ki se je najprej zahvalil Narodni galeriji in predsedniku dr. F. Windischerju ter ravnatelju Zormanu za trud pri razstavi, dalje g. dr. Šijanec za lepo

Pomembna slovesnost na Rakovniku

Ljubljana, 19. aprila.

Na cvetno nedeljo je bila na Rakovniku prisrčna mladinska slovesnost, katero je počastil s svojim obiskom tudi škof dr. Gregorij Rožman. Bil je namreč slovesen sprejem fan- tova v Marijino kongregacijo ter polaganje za- obljube. Ob pol štirih, ko se je slovesnost pri- čela, je bila cerkev Marije Pomočnice polna zlasti mladine, tako dosežanih članov kakor kandidatov za kongregacijo. V svojem cerkve- nem govoru je škof poudarjal, da naj se svet posveti Mariji in njenemu brezmadežnemu Srcu, da bomo deležni njene obljube, namreč dobe miru. Sedaj raste nova mladina, ki hoče nov red, božji red, in hoče Bogu služiti z ve- seljem. Njegove zapovedi so ji svete. Med to novo mladino stopajo danes današnji kandidati. Hočemo čisto in očistočeno mladino, ki bo ho- dila ob materinski roki Marijini in se krepila ob sv. obhajilu. Ta mladina je zmožna žrtve iz ljubezni in tudi največjih žrtv. Dasi jo nasprotniki preganjajo in celo morijo, vendar ne popušta in nam je že ustvarila veliko pre- krasnih zgledov. Še stoletja za nami bo ostal zgled te mladine ohranjen. Spomin na te žrtve naj nas dviga. Tako bomo po Mariji Jezusu

studijo ter sodelovanju inž. Uhliru ter vsem last- nikom Vavpotičevih del, ki so jih dali na razpolago razstavi. Nato je med drugim poudarjal, da med člani DSLU še posebno vzbuja veliko spoštovanje, kajti pokojnikovo ime je najtesneje povezano z za- četkom in razvojem te najpomembnejše strokovne in stanovske organizacije slovenskih likovnih umetnikov. Bil je od ustanovitve do zadnjih dni eden izmed idejnih voditeljev in praktičnih sode- lavecev. Zato mu DSLU dolguje hvalnost. Po tem izrazu hvalečnosti se je govornik dotaknil tudi društva »Ladec«, kateri je bil pokojnik do zadnje- ga predsednik. Ustanovitve društva sega v l. 1904, ko sta ga ustanovila Vesel in Vavpotič; tedaj je bil Vesel vez med staro »Lado« in mlado, sedaj po reorganizaciji pred nekaj leti pa Vavpotič, ki ji je predsedoval od ustanovitve do smrti. Tu je združeval umetnike najrazličnejših struj in sta- rosti ter je marsikateremu talentu utrl pot v svet. Danes se ti člani »Ladec« še s posebno toplimi občutki spominajo svojega ustanovitelja in pred- sednika Vavpotiča, katerega ime bo društvu pro- gram in se glasi: »Iskrenost, poštenost in svobo- da dela na podlagi talenta in znanja brez ozira na pripadnost tej ali oni umetniški struji.« Mojs- ter Vavpotič nam bo ostal vzor, in kdor se mu bo približal, bo zelo blizu svojemu lastnemu uspehu. Slava!.

Tako je bila odprta velika posmrtna razsta- va del Ivana Vavpotiča. Vse sobe Jakopičevega paviljona so napolnjene z njegovimi deli iz vseh dob njegovega življenja. Kako zanimivo razvijo- pot kažejo njegove podobe iz prvih praskih ali pariskih časov. N. pr. Cebelnjak, Lastni portret (Pariz!), pokrajine, prvi portreti (Sušnik, Urban- čev itd.). Ves razvoj iz plenera v tihožitje in por- tret, ki je bil v zadnjih desetletjih njegovo naj- plodnejše polje in s katerimi je postal najbolj znan portretist v ljubljanskih meščanskih krogih. Posebno močne so njegove risbe in ilustracije (n. pr. k Cicibanu), v katerih je Vavpotič pravi mojs- ter. Razstava nudi lep in poučen pogled v živ- ljenjsko delo tega prerano umrlega slovenskega umetnika. Občinstvo vabimo, da si ogleda to živ- ljenjsko delo, da bo prav spoznalo ceno in značaj Vavpotiča-umetnika in z ogledom počastilo nje- gov spomin.

zvesti v vseh razmerah do konca. — Med pet- jem Marijinih himen, ki jih je pela vsa cer- kev, so novi kandidati dali škofu zaobljubo zvestobe Mariji. Nato so bile lavretanske lita- nije, ki jih je daroval škof dr. Rožman, ob koncu litanij je podelil nadpastirski blagoslov.

Po slovesnosti v cerkvi, je bila v dvorani zavora krasno uspeša akademija, ki se je je udeležil tudi škof dr. Rožman. Pozdravni na- govor na škofa je imel ravnatelj zavoda dr. Kuk ter dva dijaka — gojenca zavoda. Ostali del akademije pa so izpolnjevale posrečene deklamacije in koncertni nastopi orkestru in zboru.

Še nekaj športnih izidov

V naslednjem navajamo še nekaj nedeljskih nogometnih izidov od blizu in daleč: Mars : Koro- tan 5:1, Ljubljana : Vojaska reprezentanca 2:1, Hermes rez. : Ljubljana rez. 3:0, Gradjanski : Ližanin 4:0, Ferrara : Concordia 2:1, Hašk : Re- darstveni 10:0, Zelezničar : Zet 5:0, Hamburg : Bremen 3:0.

Mladika : Zabjak 2 : 0 (2 : 0)

Mladiko smatramo za tehnično najizurjenjše moštvo II. razreda. Potegovala se je za sodelovanje v tovaršiji najboljših, vendar so jo igralci Tob. tovarne na dveh kvalifikacijskih tekmah odrinili. Za srečanje med Mladiko in Zabjakom je bilo pre- cej zanimanje, pričakovali pa smo, da bo pokazala Mladika več duhovitih potez. Tako pa so bili ne- kateri igralci preveč sebični in so se izgubljali v neuspešnih solističnih akcijah. O Zabjaku je vredno zapisati, da je še neizkušeno moštvo, ki pa se odlikuje po borbenosti. Tekmo je izgubil z 2:0, kar pomeni, da jim bo treba poleg dobre volje tudi več tehničnega urjenja z žogo. Sodil je gospod Vesnaver.

Na Finskem in Švedskem so deležni tekači izredne pozornosti. Tako poročajo s Finskega, da je prejel Jussi Kurikkala za zmago v teku čez drn in strn naslednje nagrade: namizno uro, zapesno uro, pol ducata srebrnih žlic, pa še nekaj perila, nogavice in podobnih potrebščin. Tudi Švedi so ra- dodarni in zelo iznajdljivi glede nagrad. O Gun- darju Haeggu smo že poročali, da ima med spo- minčki na športne tekme lepe kose hišne opreme, sedaj pa beremo še o smučarju Karlssonu, ki je zmagal letos na vseh tekmah v tekih na dolge proge. Za prvo mesto pri Vasa teku je prejel n. pr. naslednje: zlato kolajno, kolo, umetniško iz- delano srebrno skrinjo, plaketo s portreti vseh dosežanih zmagovalcev Vasa-teka in še nekaj drugih manjših nagrad.

Ura teme

Odlomek iz Kristusove zgodovine.

To je svojat, ki brenči in gloda okrog templja in je plačana od velikega zbora: najnižji zajedalci svetišča, ki so jih za silo prekrpali v vojake; po- metači in vratarji, ki so ta večer vzeli meče na- mesto ključev. Bilo jih je mnogo, »velika mno- žica«, pravijo evangelisti, čeprav so vedeli, da grelo samo proti dvanajstotici, ki je imela le dva meča. Tudi razoroženi preroki vzbujajo strah pri podlih nesramnežih. Ta hitro nabrana tolpa je prišla s plamenicami in svetilkami kakor na nočno svečanost. Zdi se, da bledi obrazi učencev in rumeno Judovo obličje trepetajo v premikajo- čem se soju plamenic. Kristusov obraz, omadeže- van s strunjo krvjo, a svetlejši kakor luči take na Iskarjotov poljub.

»Prijatelj, zato si prišel? S poljubom izdajaš Sinu Človekovega?«

Ti veš, zakaj je prišel, in veš, da je ta poljub prva muka, katero najtežje prenašaš. Ta poljub je znamenje za biriče, ki ne poznajo zločinčevega obraza. »Kogar bom poljubil, tisti je, njega pri- mite in ga varno poljube,« je dejal med potom postopacem, ki so mu sledili: ta poljub pa je isto- časno najstrašnejše onečašenje onih ust, ki so iz- rekla o zemeljskem peku najbolj rajске besede. Pljunki, udarci po ustih, klofute po ličih judov- ske sodre in rimskega vojaštva in v kis namočena goba, ki se bo dotaknila njegovih ustnic, bodo znošnejši kakor ta poljub, poljub ust, ki so ga klicale prijatelje in učeni, ki so pile iz nje- govega keliha, ki so jedle iz iste skleda.

Na znamenje so pristopili najpredznejši k sovražniku njihovih gospodarjev.

»Koga iščete?«

»Jezusa Nazarenčana.«

»Jaz sem.«

In ko jim je rekel »jaz sem« — morda je pse- preplasil zvok čistega glasu ali blesk božjih oči — so stopili nazaj. Jezus pa je tudi v tem tre- nutku mislil na rešitev svojih.

»Povedal sem vam, da sem jaz. Če torej mene iščete, pustite, naj ti odidejo.«

V tem trenutku izkoristi zmedo biričev Si- mon, ki je hipoma prišel iz spanja in strahu k sebi, pograbi meč in gladko odseče uho Malhu, Kajfomemu služabniku. Peter je to noč nestalen in poln nasprotij: po večerji je prisegel, da ne bo zapustil Jezusa, naj se zgodi kar hoče, potem je v vrhu zaspal in ga ni bilo mogoče prebuditi; se- daj se postavlja prepozno za krvočnega brani- telja; in malo pozneje bo tajil, da je kdaj poznal svojega Učenika.

Neprimerno in neumno Petrovo dejanje je Jezus takoj obsodil.

»Vtakni meč v nožnico: kdor prime za meč, bo z mečem končan. Ali naj ne pijem iz keliha, ki mi ga je dal Oče?«

In ponudi roke najbližjim malopridnežem, ki ga hitro zvežejo z vrvmi, ki so jih prinesli s se- boj. Ko ga vežejo, jim jetnik v obraz zabrusi nji- hovo strahopetnost:

»Kakor nad razbojnika ste prišli z meči in koli! Ko sem bil dan za dnevom med vami v templju, niste stegnili rok po meni, ampak to je sedaj vaša ura in oblast teme.«

Jezus je luč sveta in tema bi jo rada ugasnila. Toda zakriti jo more samo za kratek čas, kakor zakrije sredi julijskega dne ob nevihti temen oblak sonce, ki pa uro nato sveti svetleje kakor prej. Stražnikom se mudi, da se v zmagovalju povrnejo in prejmejo napitnico, ter se ne trudijo, da bi odgovorili. Napotijo se navzdol in ga vle- čijo na vrvi, kakor vlečejo mesarji vola v klav- nico. »Tedej« — prizna Matej — »so ga vsi učenci zapustili in zbežali.« Učenik je odklonil vsako obrambo, Mesija je ponudil roke, da so jih zve- zali, namesto da bi treščil v sovražnike. Zvečar ni mogel rešiti samega sebe. Kaj so hoteli storiti? Zginiti, da tudi nje ne povedejo pred one mo- gočnike, katere so dan poprej v sanjah odstavljali ki so se pa zdeli sedaj ob svečlikanju plamenic in mečev njihovih razburjeni domišljiji na mah grozni. Samo dva sta sledila od daleč »sramotnemu sprevedu; najdemo jih zopet na Kajfomem dvo- rišču.

Ves ta hrup je prebudil mladeniča, ki je spal v stiskalnici. Radoveden kakor vsi mladeniči ni hotel izgubljati časa z oblačenjem in je ogrnjen v rjuho skočil pogledat, kaj se godi. Biriči so ga imeli za učenca in, ker ni imel časa za beg, so ga zgrabili; on je pa vrgel rjuho v stran ter nag pobegnil.

Nihče ni zvedel, kdo je bil ta skrivnostni zbu- jeni mladenič, ki je nenadoma izginil v noči, ka- kor se je nenadoma pojavil. Morda je bil to mladi Marko — edini izmed evangelistov, ki pripove- duje ta dogodek — in če je bil on, bi mogli do- nemerati, da se je ono noč rodila v duši nepro- stovoljne priče, ki je videla začetek trpljenja, prva pobuda, da postane, kakor je v resnici postal, prvi njegov zgodovinar.

Giovanni Papini.

† Ivan Vavpotič: Vodnikov trg.

KULTURNI OBZORNIK

Pogovor z dirigentom Tomčevega

»Križevega pota« g. M. Poličem

Ob prvi izvedbi Tomčeve kantate »Križev pot«.

»Kakšnega pomena je po Vašem mnenju, g. ravnatelj, ta nova Tomčeva skladba za našo jav- nost?«

»Predvsem je treba poudariti, da je Tomčev »Križev pot« poleg Sattnerja oratorija »Assum- talno B. M. V.« drugo našo vokalno-instrument- alno delo te vrste, ki izpolni celovečerni kon- cert. Brez ozira na druge njegove prednosti in posebnosti mora že to dejstvo vzbuditi pozornost naše javnosti. Poleg udeleževanja na raznih glasbenih poljih si je Matija Tome pridobil slo- ves, da mojestreko obvlada zborovski stavek, kar je velika in tudi zelo redka odlika. Njegovi zbori niso samo razumsko grajeni, ampak so zelo zvoč- ni in pevni. Tudi pri tej kantati igra zbor ve- liko vlogo.«

»Kakšne so značilnosti tega dela?«

»Novo za našo vokalno, tudi religiozno glas- beno literaturo je to, da je večji del kantate komponiran v polifonem slogu. Tome ima izrazit misel za ta način skladateljske tehnike. Njegove teme so sveže, neprisljane, izredno izrazite, ob- etne za prožne in pripravne za kontrapunktično obdelavo. Kljub temu poudarjam: za nas neko- liko nenavadnemu načinu izražanja ga pevcu radi pojo, kar je posledica prej omenjenih odlik nje- govih tem. Tomčev stavek je dobro postavljen, čeprav do skrajnosti izkoristi človeški glas; v tem oziru stavi Tome v resnici na zbor velike zahteve ne glede na to, da je delo samo na sebi obsežno. Od 16 točk (uvod, 14 postaj, aklep) je

poverjenih mešanemu zboru 10 točk, ženskemu dve, solista alt in bas imata vsak po dve točki. Tudi s temi solističnimi točkami je obogatil Tome našo koncertno- religiozno literaturo z le- pimi prispevki, ki se bodo kljub zahtevnosti udo- mačili na koncertnih eporedih.«

»Ali ne bo izraz skladbe zaradi prevlado- vanja kontrapunktičnega oblikovanja nam neko- liko tuj?«

»Nikakor ne! Vkljub posebnostim svojega iz- ražanja je znal skladatelj vseskozi zadeti naš do- mač, pristen izraz, ki si ga je izoblikoval že pri obdelavi naših narodnih pesmi. Zato je Tomčeva glasbena govorica topla, sveža, čustvena, česar pa seveda ne smemo zamenjavati z osladno sen- timentalnostjo, ki bi bila v kričočem nasprotju s tragično veličino dogajanja. V tej točki tudi Tome, bi sodil, svojo lastno pot. Njemu tudi la- hko štejemo v zaslugu, da je v svoji glasbi dose- gel viške, ki so v naši vokalni literaturi doslej komaj da poznani, bodisi v kontrapunktičnem stopnjevanju, ki ga prav srečno uporablja v pri- povedovalnih partijah, ali pa na meditativnih mestih, ki so obdelane pretežno homofono. Nje- gove harmonije so za nas sicer mestoma nena- vadne, a vseskozi mehke in plemenite. Kdor pre- soja to glasbo samo iz partiture, se mu lahko zgodi, da zaide v zmo, kar se je pri tej in oni točki tudi meni samemu pripetilo. Njeno lepoto in vrednost sem mogel spoznati šele, ko sem jo elišal zapeto, dočim mi je pri preigravanju za- pustila medel vtis.«

»Kako je z instrumentalnim delom te sklad- bec«

»Delo je zasnovano prvenstveno vokalno, kar je v skladu s skladateljevimi intencijami. Vendar pa ni instrumentalni del samo nekako pridodan ali brez organske zveze z zborom istemu nekako podrejen. Pri polifonih delih je skladatelj tudi v orkestru vezan na tematiko, ki jo obdeluje v

zboru. To opazimo pri največjih mojstrih polifo- nega stavka, ki uporabljajo orkester kot ogrodje vokalnemu stavku. Pod temi vidiki je tudi Tome orkester prav posrečeno izbral. Navadno z njim povzema tematiko zbora, dodelil mu je pa tudi nekaj samostojnih odstavkov.«

»Ali ni nevarnosti, da bi bilo delo zaradi posebnosti svojega nastrojenja nekoliko enolič- no?«

»Ta nevarnost je že minila. Očividno ni imel skladatelj lahkega dela, ki je sklenil na bese- dilo, ki mu je že po svoji strukturi moralo delati težave, zgraditi glasbeno delo tolikih izmer. Be- sedilo Vide Tauferjeve obstoji namreč iz 16 kiti- tic: vse imajo isto dolžino, namreč šest vrstic, isti metrum in so tudi vsebinsko skoraj popol- noma enako grajene. Avtor je pokazal veliko iz- najdljivost in domiselnost, da ni tudi sam začel v podobno enoličnost v strukturi ali v izrazu. Posebno se je okoristil z možnostmi, ki mu jih dopušta izvajalni aparat (mešan, ženski, moški zbor, solisti, izmenjavanje zbora in orkestra, po možnosti tudi orgel). Teme v posameznih odstav- kih so kontrastne, ritem kar se da raznolik, to- novi načini zelo srečno razvrščeni; posebno lepo mu je uspela preemba nekaterih tem iz dura v mol ali obratno, s čimer dosega neverjetno lepe kontraste.«

»Zdaj mi pa dovolite, g. ravnatelj, še pogled v pevsko dvorano, kjer pripravljate to delo s pevskim zborom Glasbene Matice!«

»Izvedba dela zahteva izredno prožen in zvo- čen zborovski aparat. Brez hvale lahko rečem, da temu delu vsaj v celoti ne bi bil pri nas kos noben drug zbor razen Matičnega. Kot pri vsa- kem studiju je bilo treba tudi tukaj prebraditi marsikako težavo tehničnega in izraznega zna- čaja, vendar smemo upati, da nam je pri pevno- sti in domačnosti Tomčevega glasbenega izra- zja to uspelo. Požrtovalnost, idealnost in ljube-

zen, s katero se je lotil naš zbor tega dela, so nam porok, da bo izvedba odgovarjala pripra- vam. Bolj kot pri kakem drugem delu more po- kazati ta naš edinstveni zbor tukaj vse svoje teh- nične zmožnosti. — Toda komaj si je opomogel od prvih težav, že kumuje pri krstu enemu naj- večjih del naše literature. To s tem večjim ves- eljem, ker je tudi njemu posvečeno. Dvem Skr- jančevim kantatam, Arničevemu »Te Deum«, ki jih je zbor poleg drugih domačih in svetovnih del v poslednjem času izvedel, se bo pridružila v četrtek še Tomčeva kantata Križev pot.« td.

Tibor Egressy gostuje v Operi

V zadnjih dneh je nastopil v Operi kot gost tenorist Tibor Egressy. Igral je vlogo Pinkertona v »Madame Butterfly«. V njem smo spoznali pevca mehkega glasu, prožnih višin, uglasjenega nastopa. Morda je ravno ta uglasjenost vzrok, da njegova igra poslušalca premalo zgrabi. Dasi je, kot ome- njeno, glasno dobro šolan, vendar v kolikaj močnejšem orkestru rad tone. Kljub temu smo bili veseli spremembe, ki jo je s svojim nastopom pri- nesel na oder.

M. T.

Nove skladbe

L. Mav: Tri velikonočne. Cena 4 L. — L. Mav: Ave, Romočenica in Tvojem Srcu, preljubljena Ma- ti. Celo 1 L. — L. Mav: Ave Maria za glas s spremljanjem. Cena 10 L. — Od teh skladb so ne- katere kar se da kratke, dvanajsttakte, druge, n. pr. Ave Maria, nekoliko daljše razpletene. Za izvajanje so do malega vse lahke, razen nekaterih krajših modulatoričnih mest in solistične »Ave Maria«, ki zahteva zlasti v višinah zanesljivo pevko. Po izrazu so pesmi občutenjskega značaja, kot smo jih pri nas vajeni in kot jih tudi naši zbori radi pojo. Zato jih priporočamo zborom in solistom.

M. T.

Drobne novice

Koledar

Torek, 20. malega travna: Neža Montepulčanska, devica; Božidar, spoznavalec.

Sreda, 21. malega travna: Anzelim, škof in cerkveni učenik; Simeon, škof in mučenec; Apolon, mučenec.

Lunina sprememba: ščip 20. malega travna ob 12.11. Herschel napoveduje oblačno in deževno vreme.

Zgodovinski paberki

19. malega travna:

I. 1911 je umrl v Ljubljani slovenski slikar Ivan Grohar, rojen 1. 1867 v Sorci. Obiskoval je domačo šolo, kjer je kazal mnogo nadarjenosti, hodil potem kot drvar v Jelovico in služil za pastirja in hlapca pri kmetih v Davči. Ze odrasel je odšel, podpiran po sorškem župniku Antonu Jamniku, za malo časa kot vajenec k slikarju Bradnšku v Kranju in nato k italijanskemu slikarju N. Milanesiju v Zagreb, a je moral pouk prekiniti, ko je bil pozvan k vojakom. Po vojaščini je 1. 1892. odšel v Gradec in se vpisal v »Land-schaftliche Zeichenschule«. Odtod je po treh letih risanja in slikanja odšel na Dunaj, kjer je hotel stopiti v akademijo, a ni prebil sprejemnega izpita. Preko Münchena se je vrnil v domovino, kjer se je seznanil z R. Jakopičem, s katerim ga je poslej vezalo iskreno prijateljstvo. Nekaj časa je živel in slikal v Sorci, pa znova odšel v Monako, kjer je obiskoval Ažbetovo slikarsko šolo — vanjo ga je vpeljal Jakopič — kopal v Stari pinakoteki Murillove in Velazquezove slike in posebno ljubil Boecklina. V začetku leta 1900. se je vrnil v Ljubljano, sodeloval pri prvi slovenski umetniški razstavi in hodil slikat na Gorenjsko. L. 1903. je odšel na Dunaj, kjer se je udeležil Mietkejeve razstave. Po velikem uspehu na razstavi se je navdajal z novimi upi vrnil domov in se naselil v Škofji Loki, kjer sta delala že Jakopič in Stern. Sodeloval je na raznih razstavah v tujini in doma, medtem se ga je lotila jetika. Ko mu je deželni odbor kranjski podelil spomlad 1. 1911. štipendijo, da bi odšel v Italijo, je bila pomoč prepozna; Grohar je sicer prišel v Ljubljano, da bi dvignil štipendijo, pa je moral oditi v bolnišnico, kjer je umrl. Grohar je tipičen gorenjski kmetijski fant, z vsem srcem navezan na slovensko zemljo. Umetniški dar mu je bil prirojen. Ko se je naselil v Škofji Loki, se je bolj in bolj osvobajal tujih vplivov in našel svoj lastni umetniški izraz.

20. malega travna

I. 1889. je umrl na Dunaju slovenski jezikoslovec in pravnik Matej Cigale, rojen 1819. leta v Dolenjih Lomah pri Črnem Vrhu nad Idrijo. Gimnazijo je obiskoval v Gorici, v Gradcu in na Dunaju pa je študiral pravo. Cigale je bil prvi urednik »Slovenec«, v kateri je do srede septembra 1849. l. ko se je preselil na Dunaj, odločno zagovarjal ustanovitve Zedinjene Slovenije. Na Dunaju je urejeval 38 let slovenski del državnega zakonika, pisal pravne in terminološke članke za Razlagov »Slovenski pravnik«. Njegovo poglavito delo pa je ureditev Nemško-slovenskega dela Wolfvoevega slovarja. Na osnovi Vodnikovega, Zalokarjevega in Calovega gradiva je utvaril pomembno delo, čeprav se mu ni posrečilo, da bi popolnoma nadomestil mrtvo besedno snov, ki jo je prevzel iz tujih pripravljalnih slovarskih del, z živim ljudskim govorom. To je bilo tudi vzrok Levstikovih gaje. Kot največja, tako rekoč uradna jezikovna avtoriteta je Cigale določil jezik šolskih knjig in sestavljal izrazoslovje za raznovrstne znanstvene panoge.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl gospod Josip Ravnikar, trgovec. Pogreb bo v sredo, dne 21. aprila ob pol petih popoldne iz kapele sv. Nikolaja na Zalah na pokopališče k Sv. Križu.

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Franciska Boncelj roj. Leskovec, soproga vlakovodje drž. žel. v p. Pogreb bo v torek, 20. aprila, ob 3 popoldne iz kapele sv. Jakoba na Zalah k Sv. Križu.

Naj rajnima sveti večna luč! Vsem, ki žalujejo za njima, naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Diplomiran je bil na visoki komercialni šoli v Pragi z odličnim uspehom iz narodnega gospodarstva, gospodarstva podjetij, bančnega gospodarstva z borcami in splošne statistike g. inž. Boris Bitenc iz Podgore — Ljubljana. Iskreno čestitamo!

Cerkveni vestnik

BOGOSLUŽJE V TRNOVEM. Veliko sredo, četrtrek in petek popoldne ob 4 pete jutranjice. — Veliki četrtrek sv. maša ob 6.30, obhajilo pred in med mašo. Po maši se prenese sv. Rešnje Telo v božji grob; zvečer ob 8 rožni venec. — Veliki petek jutranje sv. opravilo ob 6.30: branje Kristusovega trpljenja drugi del, molitve, čestčenje sv. Križa, sv. maša Predposvečenega. Popoldne ure molitve pred božjim grobom: od 3-4 mladina, od 6-7 dekleta in žene, od 7-8

rožni venec in petje žalostink na koru, od 8-9 fantje in mošje. — Velika sobota: ob 5.30 blagoslov ognja, prižiganje velikonočne sveče, branje prerokb, blagoslov krstne vode, ob 6.45 peta sv. maša, po maši obhajilo vernikov. Popoldne blagoslov jedil: ob 13 na lžanski cesti, ob 14 Lepi pot, ob 14.30 Krakovska kapela, ob 15 v farni cerkvi in v Mandelčevi ulici, nato na Opekarski cesti in na Rakovi jelši, ob 15.30 v Zeljarski ulici, po procesiji še enkrat v farni cerkvi. Ob 16.30 slovesne jutranjice, nato Vstajenje v cerkvi, po blagoslovu darovanja za sveče okoli oltarja. — Velika noč: ob 9 slovesna sv. maša.

*

— Slike Srca Marijinega so gotove. Tiskane na papirju so po 6 lir, na lepenki pa po 7.50 lire. Dobe se v trgovini Špilgoj v Franciskanski ulici. — V vrsti Salezijanskih knjižic je izšla knjižica »Marijino Srce«, ki jo je spisal Janez Filipič. Naj bi se ta lepa knjižica razširila čim bolj med vernike. — V isti založbi je izšlo pastirsko pismo našega nadpastirja. — Molitve, ki naj se molijo po pridigah in po krščanskem nauku za uspeh posvetitve, smo ponatisnili. Dobe se v pisarni K.A. Pred škofojo 1-1. — Župnišnim uradom smo odposlali šmarnice za l. 1943. Ker je letošnje leto še posebno posvečeno Mariji, smo tudi šmarnice nekoliko več natisnili. G. duhovnike prosimo, da jih razširijo med vse vernike, zlasti pa med tiste, ki zaradi boleznih ali oddaljenosti ne morejo v cerkev k šmarnicam.

— Visoka dnevna temperatura. Ze od četrtka, 15. t. m., zaznamujemo vremenski zapiski razmeroma visok dneveni temperaturni maksimum, ko kaže toploter v mestu nad 20 stopinj Celzija. V soboto je bil dosežen za sedaj

nje aprilske dneve visok maksimum +25.4° C, tudi v nedeljo je bila visoka dnevna temperatura, ko je bilo +25.2° C. V pogledu legepa in sončnega vremena sliči letošnji april aprilu leta 1940, ko je bil april prav tako toplel, a reven dežja. Takrat je bil 23. aprila dosežen maksimum +24.9° C, toda še ni bil tako vroč kakor letos, ko traja vročina že nekaj dni. Prvotno za april je visoka tudi jutranja temperatura. V nedeljo zjutraj je bila +5°, v ponedeljek pa +5.1° C. Čez dan ni bilo močno vetrovno, pihala je le tu in tam lahna sapica. Barometer je od sobote do ponedeljka padel od 769.6 na 764.7 mm. Se vedno nad normalo.

— V Zahvali za notarja g. Ponebšaka Lojzeta se mora med naštetimi imeni pravilno glasiti »sodniku vrhovnega sodišča dr. Ivanu Bizjaku«.

— Za veliko noč so najprimernejša praktična darila: lepo nalivno pero, jezikovni tečaj na gramofonskih ploščah, elegantna harmonika, gramofon s ploščami, hladilna omara za živila itd. Ni vam treba izgubljati časa z iskanjem teh stvari, ker je trvdka »Everest« z vsem tem še najbolj založena, ter vam nudi veliko izbero po zmernih cenah! Vabimo vas na neobvezen ogled dokler traja zaloga, ker je nakup najboljše tam, kjer je velika izbira! — Everest — Prešernova 44.

Pasijonska drama »V času obiskanja«, ki jo v teh dneh uprizarjajo v dramskem gledališču, je pravi dogodek. Saj so te predstave v resnici odlične: izborni igralci, krasni, živi prizori, slikovite barve! Dramo je režiral E. Gregorin in jo dovršeno izoblikoval. Udeležujejo se predstavi te globoko pretrpejše drame, ki prikazuje dogodke Jezusovega križanja tako živo in resnično, kakor da bi se vršili danes! Prihodnje predstave bodo: na veliki torek, veliko sredo, veliki četrtrek ob pol sedmih zvečer; na veliki petek ob treh popoldne. Preskrbite si vstopnice v predprodaji v Operi, ki je od pol 11 do pol 1 in popoldne od 5 do 7.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Nov kanonikat pri stolnem kapitulju. Msgr. Jakob Cijan, dekan v Cervignano, je velikodušno podaril glavnicu, ki je potrebna kot prebenda za mesto novega kanonika pri našem stolnem kapitulju. Z nadškofijskim dekretom je bil te dni novi kanonikat ustanovljen in razpisan. Namestitev v beneficijo, ki nosi ime svetega Hieronima, je prosta.

Nov doktor. Na univerzi v Padovi je bil proglašen za doktorja zdravilstva g. dr. Stanko Vrčon, doma iz Dobraule v fari S. Croce. Novemu doktorju iskreno čestitamo!

Spominska plošča. V soboto, 10. aprila, je bila v Vipacco slovesno odkrita spominska plošča v počastitev pokojnega Jurija Lavrenčiča. Pred letom dni so partizani v Verpoglanju napadli dom občinskega nameščena Matije Lavrenčiča. V krvavem spopadu, ki so ga povzročili, sta bila ranjena oče in 18letni sin Jurij. Oče je ozdravil, sin je v mestni bolnišnici podlegel ranam. Ob prvi obletnici smrti mu je fašistična stranka, kateri je pripadal, priredila spominsko slavo z odkritjem spominske plošče.

Z Gorenjskega

Dve leti obnove v kamniškem okrožju. Deželni svetnik dr. Doujak iz Kamnika je napisal v »Karawanken Bot« 17. aprila dolg članek o nemškem upravnem in prosvetnem delu v kamniškem okrožju. Posebej je deželni svetnik obdelal pomembne gospodarske ukrepe, oskrbo s prehrano, skrb za zdravstvo in šolstvo.

60 letnica Maksa Koželja v Kamniku. »Karawanken Bot« ob 14. aprila prinaša lep članek o šestdesetletnem pokrajinarju Maksu Koželju iz Kamnika. Napisal ga je Werner Lilling pod naslovom »Gorenjski pokrajinar formata«. Clankar piše, da je Max Koschel rojen Kamničan in sin cerkvenega slikarja Mathiasa Koschela in znan kot pokrajinar in slikar planin. Slikarska tradicija je v krvi in tudi najmlajša einova, ki hodita še v šolo, ne moreta zatajiti slikarske krvi in že kažeta nagnenje do čopiča. Clankar pravi dalje, da je Koschel študiral na Dunaju in v Monakovem in da še sedaj pridno dela kljub šestim križem. Če Koschel pripoveduje iz svoje knjige s slikami o dolini Vrat ali Jezerskem ali Triglavu, čuti elehni, da je Koschelu gorski svet najgloblje notranje doživetje. Clankar pravi o njem dobesedno takole: »Koschel (podpisuje se: Koželj) je vstal v svoje ljubljene planine, da odklanja, da bi slikal portrete ali druge slike, kajti njegovo srce ni tukaj, njegovo srce je v višavju.« »Karawanken Bot« prinaša ob članku akvarel z motivom iz Kamnika.

S Spodnjega Štajerskega

Razstava sovjetskega orožja v Mariboru. V izloženem oknu trvdke Karbeve v Mariboru je bila prirejena razstava sovjetskega in francoskega orožja.

Likvidacija posmrtnih društev. »Marburger Zeitung« prinaša objavo, s katero se razpuščajo posmrtniska društva. Premoženje društev je po odredbi treba razdeliti med člane. Razpust velja za naslednjih 17 društev: Pogrebno društvo Stu-

denci pri Mariboru; Podporno društvo v Framu; Podporno društvo »Kovinar« v Hrastniku; Društvo rudniških nameščenecv: krajevna skupina Hrastnik; Delavsko podporno društvo v Hrastniku; Izobraževalno društvo v Krčevini; pogrebni odsek; Pogrebno društvo v Krčevini št. 3; Izobraževalno in pogrebno društvo v Lajteršpergu; Pogrebno društvo župnije Limbuš; Trgovska samopomoč, reg. pomožna blagajna, Maribor; Samopomoč v moški kaznišnici; Profesorska samopomoč v Mariboru; Posmrtni sklad krščanske ženske zveze v Mariboru; Društvo nižjih nastavlencev denarnih zavodov in veleprodaj s sedežem v Mariboru; Samopomoč državnih nameščenecv in upokojevcev, reg. pomožna blagajna v Mariboru; Udrženje stražarskega osebja kazenskih zavoda in kraljevine Jugoslaviji, Maribor; Udrženje stražarskega osebja kazenskih zavoda in kraljevine Jugoslaviji, sekcija Maribor.

Enoten planinski časopis. V zvezi s potrebnimi omejitvami revij, ki jih zahteva totalna vojna, je bilo odrejeno, da se združijo vse na nemškem državnem ozemlju izhajajoče planinske revije v eno samo, ki bo izhajala kot glasilo planinskih društev in kot enotna planinska revija za vso državo. Zato bo prenehala tudi »Deutsche Alpenzeitung«, ki je letos v 38. letniku.

Gospodinjstva šola na gradu v Dobrni je končala te dni zimski tečaj, ki je trajal od srede januarja. Udeležilo se ga je 24 deklet iz Spodnjega Štajerskega. Na zaključek je prišel tudi okrožni vodja iz Celja ter si ogledal prirejeno razstavo jedil in kuharskih izdelkov.

Šolanje nevest v celjskem okrožju. Pri raznih krajevnih skupinah celjskega okrožja se vršijo tečaji, v katerih se šolajo neveste in mlade matere v sodobnem gospodinjstvu. Strokovne učiteljice jih urijo v kuhanju ter v negi zdravja dojenčkov.

Poroke v Mariboru. V Mariboru so se poročili: Ivan Jurkovič, ključavničarski pomočnik in Jožefina Hirm, gospodinjka pomočnica, Alojzij Kirbiš, čevljarški pomočnik in Ivana Muster, tkalka, Viljem Vodušek, telegrafist in N. Emeršič, kuharica, Franc Močnik, pomožni delavec in Katarina Dolinar, gospodinjka pomočnica, Franc Šušter, krojaški pomočnik in Elizabeta Mikolič, delavka, Ciril Tacer, natakar in Terezija Murko, gostilničarka, Viktor Ciringar, avtomehanik in Margareta Bračko, gospodinjka pomočnica, Rupert Klajderšič, pomožni stražnik in Ana Ferik, tovarniška delavka, Metod Rihter, mizarski pomočnik in Matilda Komaricki, tkalka, Maksimilijan Gaspar, kamnosek in Marija Bračič, šivilja, Aleksander Duh, mizarski pomočnik in Ana Urgl, gospodinja, Jožef Marinko, kmet in Julij. Voslč, brez poklica, Jakob Kopič, knjigovoz in Angela Schwarz, blagajničarka, Alojzij Jager, pomožni delavec in Marija Pesjak, hišna pomočnica, Andrej Stiplovec, rudar in Krescencija Koper, tov. delavka, Franc Potisek kolar in Matilda Danjko, kuharica, Franc Pleško, ključ. pomočnik in Vida Kosič, tkalka, Ferdinand Lešnik, pomožni delavec in Marija Pristovnik, hišna pomočnica, Franc Mihalek, čevljarški mojster in Kristina Frank, šivilja, Leopold Šrajer, uslužbenec in Ivana Kemmer, vzgojiteljica, Emerik Papež, tkalec in Marija Premrl, tkalka, Jožef Gabrovec, šofer in Neža Majšler, postrežnica, Franc Klampfer, pod-

Da boš v četrtek laže sledili izvajanju Tomčeve kantate Križev pot si kupite zbirko

Vide Tauferjeve

KRIŽEV POT

(S slikami F. Berganta)

Skladatelj Tome je uglasbil besedilo pesmi iz te zbirke.

Elegantno izdana knjiga stane samo L 13.—

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Pred škofojo 5 in Miklošičeva c. 5.

narednik in Julijana Kos, hišna pomočnica, Karl Rössler, prokurist in Alojzija Bremec, knjigovozka, Ivan Juričič, oderski delavec in Matilda Grubič, bolnišna sestra, Ernest Borovnjak, uslužbenec in Marija Majgl, blagajničarka, Leopold Potočnik, žel. uslužbenec in Matilda Deutschmann, delavka, Ivan Kral, čevlj. pomočnik in Jožefina Pečnik, gospodinja.

Smrtna kosa. V Mariboru je umrla 56 letna služkinja Veronika Jerič, roj. Koren, v Račah je umrl Franc Pešek, na vzhodnem bojišču je padel podčastnik v polku gorskih lovcev Karel Harner, doma iz Maribora. Jugovzhodno od Leningrada je padel Rudolf Strauss, podnerednik v polku gorskih lovcev, doma iz Maribora, nedaleč od Brijunske je padel Stefan Duček, grenadir, doma iz Maribora. Pri bitki za Harkov je padel vojni dobrovoljec v polku SS grenadirjev Make Novak iz Podvelke.

Iz Hrvaške

Visoka odlikovanja raznih hrvatskih osebnosti in oficirjev. V navzočnosti italijanskih in nemškega poslanika v Zagrebu, članov hrvatske vlade in ustaskih funkcionarjev, je Poglavin NDH podelil razna visoka odlikovanja posameznim hrvatskim civilnim in vojaškim funkcionarjem, ki so si pridobili zasluge v zvezi s čistilnimi akcijami v Bosni. Med drugimi sta odlikovana prejšnja ministar in sedanja člana državnega sveta inč. Ivica Irkovič in dr. Lovro Sušić z veleredom kralja Zvonimirja z zvezdami in meči. Odlikovanja je dobilo tudi več višjih in nižjih oficirjev.

Gostovanje Maria Simenena v Zagrebu. Dne 7. aprila je gostoval v zagrebški operi pri uprizoritvi opere »Nikola Šubić Zrinski« tudi slovenski operni pevec Mario Simenc. V omenjeni operi je nastopil v vlogi Mehmeda Sokolovića.

Prehrana hrvatskih pokrajin do nove žetve zagotovljena. Hrvatske oblasti so uradno sporočile, da je prehrana vseh hrvatskih pokrajin, kljub divjanju odmetniških skupin po Bosni, ki so pred seboj uničile vse, do česar so prišle, do nove žetve zagotovljena. To pa predvsem zaradi naklonjenosti italijanskih in nemških vojaških in civilnih oblasti, ki so odredile dovoz hrane iz Italije in Nemčije tudi za hrvatsko civilno prebivalstvo v vse tiste kraje, ki spadajo pod njihovo vojaško področje.

Nov propagandni šef. Bivši urednik oseljskega časopisa »Hrvatski list« Mijo Tolj je bil imenovan za šefa propagandnega oddelka glavnega ravateljstva za propagando.

Senj dobil bolnišnico. Glavno ravateljstvo za zdravstvo v NDH je sklenilo zgraditi v Senju moderno bolnišnico.

Iz Srbije

Govor srbskega ministra za narodno gospodarstvo. 23. marca se je vrnila v Beograd nova skupina 436 srbskih vojnih ujetnikov, ki bodo sedaj v domovini stavili ministrskemu predsedniku generalu Nediću na razpolago vse svoje sposobnosti in zmožnosti za obnovo Srbije. Nove Nedičeve sodelavce je na železniški postaji sprejel in pozdravil srbski minister za narodno gospodarstvo dr. Milorad Nedeljković s krajšim nagovorom, v katerem je med drugim poudarjal: »Ni več sedaj tiste Jugoslavije, ki je povzročala največ nesreč in trpljenja ravno nam Srbom in ki je delala na to, da se uniči srbski narod.« Kakor znano je dr. Milorad Nedeljković v bivši Jugoslaviji zavzemal dolgo vredo let položaj glavnega ravatelja Pošne hranilnice v Beogradu.

Ljudska predavanja v negotinskem okraju. Z ljudskimi predavanji so pričeli pred kratkim tudi v negotinskem okraju. Po posameznih občinah in vaseh hodijo kmetijski strokovnjaki in ostali intelektualci ter predavajo kmetom o vsem, kar je v zvezi z zboljšanjem kmetijstva v Srbiji in z dviganjem ter pospeševanjem splošne ljudske izobrazbe. To priliko »edavatelji izkoriščajo tudi za obveščevanje ljudstva o političnem in vojaškem položaju in o nalogah, ki jih ima v sedanjem položaju in stanju srbsko ljudstvo, t. j. marljivo obdelovati svoja polja, vedno gojiti državljansko poslušnost in skrbeti za mir ter v obnovitvenem delu podpirati Nedičevu vlado in ostale srbske oblasti.

Drobna ljubljanska kronika

Na vokalno instrumentalnem koncertu Glasbene Matice in simfoničnega orkestra, ki bo na veliki četrtki, 22. t. m., točno ob 17 v veliki unijski dvorani, na katerem se bo prvič izvajala Tomčeva kantata za soli, zbor in orkester, se bodo projekcile v kratkih pavzah med posameznimi postajami Križevega pota, Bergantove slike. Za uvod in sklep pa tipična slovenska pokrajina z znameniti in Kalvarijo — Založna gora pri St. Rupertu na Dolenjskem. Bergantove slike so tvorile nekako podlago za pesnitev Vide Tauferjeve, katere besedilo je uglasbil skladatelj Tome. Zato je umestno, da bomo videli pri izvedbi tudi slike. Izvedbo Tomčeve kantate vodi ravnatelj Mirko Polič, ki je delo nastudiral, izvajal ga bodo altistka Franja Golobova, basist Julij Betetto, pevski zbor Glasbene Matice, simfonični orkester, pri harmoniji pa je Ciril Gvetko. Na koncert, ki bo prvovrsten umetniški dogodek in na katerem se bo izvajalo celovečerno slovensko delo, opozarjamo. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice.

Cvetna nedelja. Izredno topli dnevi so privabili mnogo ljubiteljev kopalnega športa in utrjenih kopalev na Ljubljansko, kjer so se zlasti sodelili na Špeli in vije ob mestnem kopališču. Za sončenje je bila cvetna nedelja poleg sobote izredno ugodna, ko je bila dosežena visoka dnevna temperatura, takšna, kakršna je navadno konec maja ali v začetku junija. Četna nedelja je bila ne navadno topla in takšna naj bo veličnosa nedelja, kakor si to žele mnogi ljubljanski prebivalci in tudi deželani. Letos so prinašali k blagoslovitvi oljk dečki velike butare

in mnogo oljčnih vejic. Popoldne so ljudje delali izlete na razne kraje po poljih, v Mestni log, na dolensko stran, proti Šiški, na Rožnik, proti Fužinam in Štepanji vasi. Razne nedeljske prireditve so bile dobro obiskane.

Glasbena akademija. Četrti javni nastop gojenecv ob v veliki filharmonični dvorani 21. t. m. ob 18. Nastopili bodo gojenecv slovenskega klavirskega in pevškega oddelka. Prodaja programov v knjižarni Glasbene Matice (po 2 in 1 liru).

Na velikoonočnem nedeljo in ponedeljek bodo v franciskanski dvorani veliki Franciskovi križarji zadnjikrat uprizorili Gheonovo mojstrsko igr »Božji trubadur Francišek«, igr o asiknem uhočev. Preskrbite si vstopnice v predprodaji pri Špilgoju.

Pravda zaradi posekanega hrasta. Meantna občina Ljubljanska je na Bokalnih lastnicah večjih gozdnih kompleksov, kamor so lani zahajali razni ljudje in začeli sekati borovje, bukvorje in hraste brez dovoljenja. Gozdni čuvaj je 20. septembra lani zahteval, da se gozdu nekoga oženjenega pomočnika Nandeta, ki je posekal hrast, ocenjen pozneje na 200 lir, čuvaj je pomočnika Nandeta naznanil. Uvedena je bila proti njemu kazenska preiskava in državni tožilec ga je sedaj obtožil zaradi prestopka gozdne tatvine. Obtožbeno je prinesel, da je posekal hrast, zanikal krivdo, navajal pa, da je bil v stiski za kurjavo in da so tudi drugi sekali v mestnem gozdu. Branilec je ugovarjal previsoki ceniti hrasta. Pozvan je bil k razpravi gozdni strokovnjak, ki je ocenil

hrast. Njegova cenitev se ni mnogo razlikovala v vrednosti, ki jo je navajala obtožnica. Pomočnik Nandeta je bil zaradi gozdne tatvine obsojen na 1 mesec zapor.

Ponesrečenec v Ljubljani. Vodnik Karel, 23 letni mehanik, je padel po stopnicah in si zlomil denso roko v zapestju. — Štefanija Čeh, 58 letna upokojena udeleženka, je padla doma na stanovanju s stolca in si zlomila levico. — Milana Cankar, 8 letni krojačev sin, si je zlomil desno nogo, ko je spodrsnil na gladkih tleh. — Padla je in se hudo pokodovala na glavi 4 letna zidarjeva hčerka Nevenka Rihtarjeva.

V ljubljanski bolnišnici so umrli: Tomaž Franc, 84 let, administrativni poročnik v pokolu, Mandelčeva 15; Dobnik Bogomir, 63 let carinski uradnik v pokolu, Celovška cesta 195; Paškulin Tatjana, 19 let, Brdo 51; Kaučnik Ivan, 43 let, Jezero, obč. Tomislav; Stanko Marlin, 71 let, zasebnik, Komenskega ulica 25; Debeljak Angela, 7 let, groznica v gluhoemerni Zaloška 3; Perpar Stanislava, 16 let, hči posestnika; Kal 1, obč. Dobrnj pri Novem mestu; Selina Helena, 15 let, hči delavca, Spodnji Kašelj 40 pri Ljubljani; Žajc Franciska, 24 let, delavka v papirnici, Zavor, obč. Dobrnje; Stracelj Franc, 51 let, posestnik, Otavce 14 pri Črnomlju; Zaharinar Bogomir, 62 let, prosjak, Vrhnika; Modic Ana žena posestnika, Vrbljenec, Tomislav; Giliha Olga, 23 let, hči mizarskega mojstra, Srebrja 8 pri Ljubljani; Skufan Ana, 64 let, vdova grognovega delavca, Velika Loka 13, obč. Mlačevci; Zgajnar Vida, 6 let, hči kaljarja, Vintjarje 4, Velike Lašče, Kočevje; Maček Marija roj. Sevek, 43 let, Kočevje, Rudnik 223; Anderlj Josip, 50 let, delavec, Hradeškega cesta 48; Malnar Marija roj. Peršič, 74 let, žena železniškega kretinika v pokolu, Baidkova ulica 2.

Gledališče

Opera:

Torek, 20. aprila, ob 18: »Zemlja smehljaja«. Opereta. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Sreda, 21. aprila, ob 18: »Madame Butterfly«. Red Sreda.

Od vtičij četrtka do vtičij sobote ostane Opera zaprta.

G. Puccini »Madame Butterfly«, opera v 3 dejanjih. Osebe: Butterfly — Heybalova, Suzuki — Golobova, Kate — Stritarjeva, Pinkerton — Sladljev (previ), Sharpless — Popov, Goro — J. Rus, Tamador — Dolničar, bonoe — Lupša, komisar — Gregorin, dirigent D. Zebre, režiser G. Debevec, zborovodja R. Simonič, scenograf Foriga.

Drama:

Torek, 20. aprila ob 18.30: »V času obiskanja«. Red Terek.

Sreda, 21. aprila ob 18.30: »V času obiskanja«. Red B.

Četrtak, 22. aprila ob 18.30: »V času obiskanja«. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Petek, 23. aprila ob 15: »V času obiskanja«. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Sobota, 24. aprila: Zaprta.

E. Gregorin »V času obiskanja«, pasijonska igra v 6 postajah o Jezusovem poslanstvu. Glavne osebe v zgodbi: Marija — Starčeva, Jezus — Gregorin, Janez — Verdonik, Peter — Bratina, Juda — Nakrst, Magdalena — Saneluova, Nikodem — Plut, Kaifa — P. Kovič, Povelj Pilat — Peček, Petronij — Drenovec, Veronika — Simičeva, Režiser E. Gregorin, scenograf inž. E. Franz, scenaka

Naznanila

RADIO. Torek, 20. aprila: 7.30 Operetna glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanskem jeziku — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenskem — 12.45 Pisana glasba — 13 Napoved časa, poročila v italijanskem — 13.10 Poročilo vrhovnega poveljstva Obojinskih sil v slovenskem — 13.12 Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijane, lahka glasba — 14 Poročila v italijanskem — 14.10 Simfonična glasba — 14.25 Orkester vodi dirigent Kramer — 15 Poročila v slovenskem — 17 Napoved časa, poročila v italijanskem — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Pesmi in napavi — 17.45 Pisana glasba — 18.30 Poročila v slovenskem — 19.45 Politični komentar v slovenskem — 20 Napoved časa, poročila v italijanskem — 20.30 Orkestralno glasbo vodi dirigent Petralia — 20.45 Strauss: Kavalir z rožo; v odmorih predavanje v slovenskem, poročila v italijanskem.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarni: dr. Kmet, Blinovska cesta 43; mr. Trnkoc, 37. ded., Mestni trg 4

Kako živi madžarski regent Horthy

Budimpešta v aprilu. — Ali je to jako težavno delo za nekoga, ki je poveljeval vojnimi ladjami, da zdaj stoji pri krmilu države? Pač je razlika med vihrami dogodkov in nevarnostmi oz. tvojim odgovorom na vprašanje, ali si v 23 let admiral Nikolaj Horthy in 23 let plove ladjami v isto smer in se na daleč izogiba rdečim čerem, ob katerih se je bila nekoč že poškodovala.

V kraljevski budimpeštanski palači, ki so v njej Habsburžani le malokdaj bivali, živi Horthy, ki je ostal zvest svojemu admiralski uniformi, katero zamenja le na lovu ali na ježi s športno, v šestih sobah zadržuje krila, kjer so bila nekoč stanovanja za goste. Dan je posvečen delu in družini. Družina se je že jako zmanjšala: najstarejša hči, Magdalena, je umrla leta 1918; Pavlina, druga hči, je umrla pred petimi leti in lani je na sovjetskoruski fronti kot letalec umrl njegov sin Stefan, ki ga je bila vladna malo prej izbrala za regentskega namestnika. Nikolaj, njegov najmlajši sin, ki je bil poslanik v Braziliji, se je vrnil v domovino, ko so bile prekinitve diplomatske zveze z Rio de Janeirom. Če se ne bi bila vdova regentskega namestnika s svojim dveletnim sinčkom Stefanom pridružila tustu in tašči, bi bilo domače življenje prve družine na Madžarskem jako žalostno.

Od konca septembra do konca maja živi regent Horthy v Budimpešti in vsak dan ob sedmih zjutraj, nato pije kavo v družbi svoje soproge, bere časopise in odide nato k svojemu vnučku Stefanu, kjer se igra z njim s kositrnimi vojniki. Ob devetih dopoldne posluša radijske poročila in odide nato v svojo delavnico. Horthyjev pisalnik je blizu okna, s svojimi gosti pa sedi v kotu sobe, kjer je miza z naslonjači in zofa. Ves vitek, zdrav in krepak ima regent vedro lice z značilnim orloveskim nosom in ta vedrost je vidna tudi v načinu njegovega izražanja. Previdno presoja ljudi, je velik optimist in njegov svetovni nazor je sad potovanja in študij po vsem svetu in političnih doživljanj petdesetih let.

Vsak dan prejme po 60 do 100 pisem, ki mu jih njegov pribočnik izroči zaprta. Horthy jih odpre sam, takoj prebere vojne dopisnice vojakov z bojišč, daje navodila glede važnih in nujnih pisem, odgovori na nekatera osebno in odda druga raznim uradom. Ob tri četrti na enajst se javi en dan načelnik civilne kabinete pisarne, drug dan pa načelnik vojne kabinete pisarne. Ob tri četrti na poldne se začne avdijske, ki trajajo do pol dveh. V tem času običajno regenta ministri, diplomatski zastopniki, poslanci, visoki častniki, razni ljudje, ki se pridejo zahvaliti za kako odlikovanje, dalje osebnosti denarnikov, duhovnikov različnih verstev, slednjič starejše gospe, vdove generalov in politikov — kar dolga vrsta jih je.

Zaradi žalovanja ni nobenih prireditev v tej palači, pa jih — razen uradnih — tudi prej ni bilo dosti, tako da poteka kosilo v najozjem krogu domačih. Regent použije pri kosilu juho, kako meso jed — ribje meso ali divjačina — malo sadja, a zmeraj tudi po eno jabolko. Nato izpije kozarec svojega kendereskega vina in iz Kenderesa je tudi sadje. Po kosilu si vrže karte, patience, kar raztreše človeka, ne da bi ga utrujalo, bolj ko vsakršne pogovore.

Popoldanske avdijske se začne ob štirih in trajajo, z majhnim predledkom ob petih, do osmih zvečer. To je ura večerje, ki je prav tako preprosta kot kosilo, s kozarčkom kendereskega vina in skodelico kave brez kofeina. Nato sledi igra s kartami z njegovo ženo, s sinom, sinom ali s pribočnikom. Igrajo za denar in sicer za desetinko filerja, kar ob koncu igre dá vsoto štirideset do pedeset filerjev, katero regent, če on izgubi, tudi takoj poravnava. Ob devetih in štirideset posluša regent vesti ogrskega radija, ob desetih pa leže v posteljo.

V majhnem kinu v palači, kjer je dvanaest sedežev, so zdaj pa zdaj predstave. Pred smrtjo

svojega najstarejšega sina je regent jako rad zahajal v operno gledališče. Najrajši ima Puccinija in Lehárja. Mimogrede bodi glede na umetnost povedano, da se je v svojih mladih letih ukvarjal s slikarstvom. V Kenderesu ima sliko bivšega cesarja Franca Jožefa, ki jo je bil slikal na Dunaju, ko je bil cesarjev osebni pribočnik. V majhnem ateljeju, ki si ga je pripravil v Kenderesu, je nedokončana slika Kristusa iz San Giorgio.

V Kenderesu, v srcu ogrske ravnine, med Szolnokom in Karczagom, ondaj, kjer je njegova rodbina že tri stoletja zasidrana, uživa Horthy vsako leto od 1. junija do konca julija svobodno življenje, dasi je zmeraj v zvezi z vlado in višjimi armadnimi poveljniki. Tu vstaja deset minut pred sedmo in ko zajaha svojega konja. Najrajši ima lepega, belega Maestosa, ki je postal po fotografijah že kar slaven. Po ježi, ki traja poldrugo uro v spremstvu pribočnika in podčastnika svoje telesne straže, sede regent z ženo k zajtrku, koj nato pa se preobleče v kopalno obleko in plava v domačem ribniku ko za stavo, česar ne zmore sleherni pet in sedemdesetletnik. Zmeraj je z njim njegov vnuček Stefan. Ob pol enajstih se Horthy obleče v športno obleko ali uniformo in čez četrt ure nato sprejme svojega pribočnika, ki mu izroči pošto. Do ene here poročila in pisma in piše ali govori po telefonu z Budimpešto.

Čim je ura tri, se začne Horthyjev čas kot veleposelnik. Z avtom se odpelje ali na svoje posestvo v Szabolcsszállásu, kjer ima rejo plemenitih konj, ali na posestvo v Hoeszváthu, kjer ima že 4 leta 300 hektarjev riževga polja.

Šahovski veleturnir v Pragi

Šahovski veleturnir v Pragi so je začel v soboto, 10. aprila. Prijavilo se je zanj 20 udeležencev, kaj lepo število za turnir v vojnem času. Tem bolj zanimiv pa bo zato, ker igrajo na njem tudi svetovni mojstri dr. Aljehin in znani vele-mojstri Keres, Foltys, Schaenisch. Številni nemški in češki mojstri in tudi edina šahistinja, ki si je priborila dostop do šahovskih veleturnirjev, gospa Suchy. Seveda turnir s tem še ni bil popoln in po drugi rundi je bil sprejet še mojster Thelen, ki igra vedno dopoldne. Značilno, da ne rečemo žaljivo za gospo Suchy, da je vodstvo turnirja odredilo, da tisti igralec, ki bo igral s Thelenom dopoldne, igra tudi popoldne še z gospo Suchy. Po krivdi časopisnih poročil se je tudi na lepem od drugega kola na tretje kolo prekrstil eden izmed udeležencev; sploščka je časopisje navajalo kot udeleženca Hromádka, sedaj pa je na lepem namesto tega Urbanec.

O prvih dveh kolid smo že poročali. V torek, sredo in četrtek so odigrali tretje, četrto in peto kolo. V tretjem kolu je dr. Aljehin premagal dr. Bartoška, tako da se je ta že v 34. potezi vdal. Keres je z Novotným igral do končnice uravnoteženo partijo, nato pa je slednji napravil napako in izgubil. Schämisch je po odbitem napadu podrl dr. Florijanovo pozicijo, Carls pa Kubáneko. Dopoldne je prvič igral Thelen z Urbanec. Partija je bila remis, popoldne pa je Urbanec odzvel gospe Suchy celo točko. Foltys je že v središčni preigran Podgornija in zmagal. Sajtar — Katětov remis, isto tako Opočenský — Lokvenc. Průha — Fichtel 1:0, partija Pachman — Dietze pa je bila v uravnoteženem položaju prekinjena. Po tretjem kolu so bili najboljši: Carls 3, Aljehin, Keres in Foltys 2½, Průha 2 (1), Lokvenc, Šämisch, Sajtar in Urbanec 2, itd.

Četrto kolo je napravilo nov vrstni red. Srečala sta se namreč Carls in dr. Aljehin, ki je po hudem boju dobil končno važnega kmeta in zmagal. Foltys se je srečal s Keresom. Partija je bila prekinjena in bo zmagal najbrž Keres. Průha je izgubil proti Dietzeju, partija Katětova — Lokvenc je bila prekinjena ob neenakih lovcih. Novotný je premagal Sajtara, Opočenský ima dobljeno pozicijo proti Florijanu. Prav tako je bila prekinjena

ki mu prav dobro uspeva. Proizvodnja njegovih posestev je odlična in s prispevki iz posestev si veča dohodke kot državni vodja, kakor si je nekoč večal dohodke kot mornariški častnik. Ogrski regent namreč nima nobene civilne liste, ampak le neko odškodnino, ki pa ni velika.

Po čaju, ki je ob petih popoldne, igra Horthy v Kenderesu dve uri tenis. Včasih, medtem ko čakajo na večerjo, se s svojci, z gosti ali sosednjimi graščaki zabavajo s kako formi pri mizi, a prej si je še okopal v uniformi pri mizi, a prej si je še okopal in se v desetih minutah preoblekel. Po večerji gre v spalnico ali posluša svojo ženo, ki mu kaj čita. Strast za glasbo je utešena z radijem, ki je v Kenderesu odprt od jutra do noči, vendar ne zato, da bi poslušal inozemska poročila. Kakega gramofona pa v gradu ni. Ob desetih grejo vsi spat.

Junij in julij sta torej edina meseca brez avdijske. Ne glede na septembreske popoldneve, ki so večkrat pripravljeni za lov, se začne avdijske v Gdöllöju. To bivališče je blizu Budimpešte in je bilo zlasti priljubljeno bivši cesarici Elizabeti; tjakaj odide Horthy 1. avgusta vsakega leta.

V Gdöllöju se z avtom vozi na lov. Rad hodi na lov tudi v hribe in sicer na jelene in divje peteline v Karpatih. Takrat je že ob dveh zjutraj na svojem lovskem prostoru. Tudi pozimi hodi Horthy na lov. Lani v decembru je ustrelil 340 kg težkega medveda in 212 kg težkega divjega prašiča in tudi jelena. Od medvedov si obdrži krzno, od divjih prašičev čkane, od jelenov pa rogove.

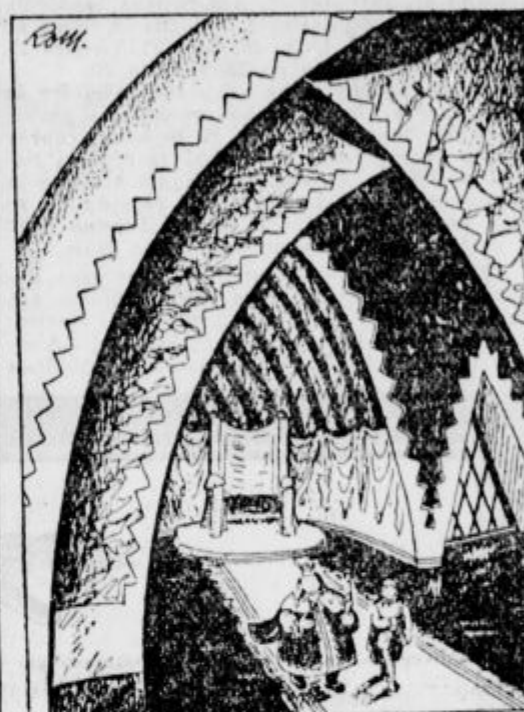
Dne 18. junija bo Horthy obhajal svojo 75-letnico. Zdrav je in krepak, tako da utegne dočakati še veliko let. Saj delovanje zdravega človeka ni po starosti prav nič omejeno in zdravo telo je predpogoj za čilost duha.

Trije zlati laski deda Vseveda

Spisal K. J. Erben — Risal Ivan Romib

KRALJ MU REČE: »IMELI SMO TU JABLANO, KI JE RODILA TAKA JABOLKA, DA JE VSAK POSTAL MLAD, PA ČEPRAV JE STAL PRED SMRTJO, KADAR GA JE ZAUŽIL. ZDAJ JE ŽE DVAJSET LET SUHA. ZATO VPRAŠAJ DEDA VSEVEDA, KAJ JE Z NJO?«

»BOM!« JE OBLJUBIL PLAVACEK. KRALJ PA GA JE MILOSTIVO ODPUSTIL.

Čuden slučaj

Slučaj, ki se je doslej zgodil samo enkrat, se je pripetil leta 1800 in 1825. Obakrat je zadel glavni dobiček št. 39.093 pruske razredne loterije.

Iz domače lahke atletike:

Železničarji so tudi hitri tekači

Ob 11 dopoldne se je oglasila na železničarskem stadionu Hermesa v Šiški piščalka. Tokrat ni dala znamenja za odhod vlaka ali kaj podobnega, bil je to start tekačev, ki so se podali v dir čez drn in strn. Najprej so se pomaknili v gruči, kmalu po tem pa so se uredili v gosji red in se pomikali v dolgih korakih naprej.

Jata ni bila posebno dolga. Petnajst jih je bilo, oblečenih v različne klubske barve in med njimi jih je bilo gotovo pet, ki so računali z zmago. Slo je za pokrajinsko prvenstvo v teku čez drn in strn, za naslov, ki je vreden truda. Za gledalce, ki so se sončili na tribuni ter motrili vnete fante, kako so grabili tla pod nogami, preskakovali zapreke in se prehiteli, je bila prireditev zabavna in zanimiva, drugače pa za tekače: po dolgem času so bili spet na tekmi in pojavila se je vrsta nevednosti in obliki utrujenosti, pomanjkanja sape, stiskanja v prsih in podobnega.

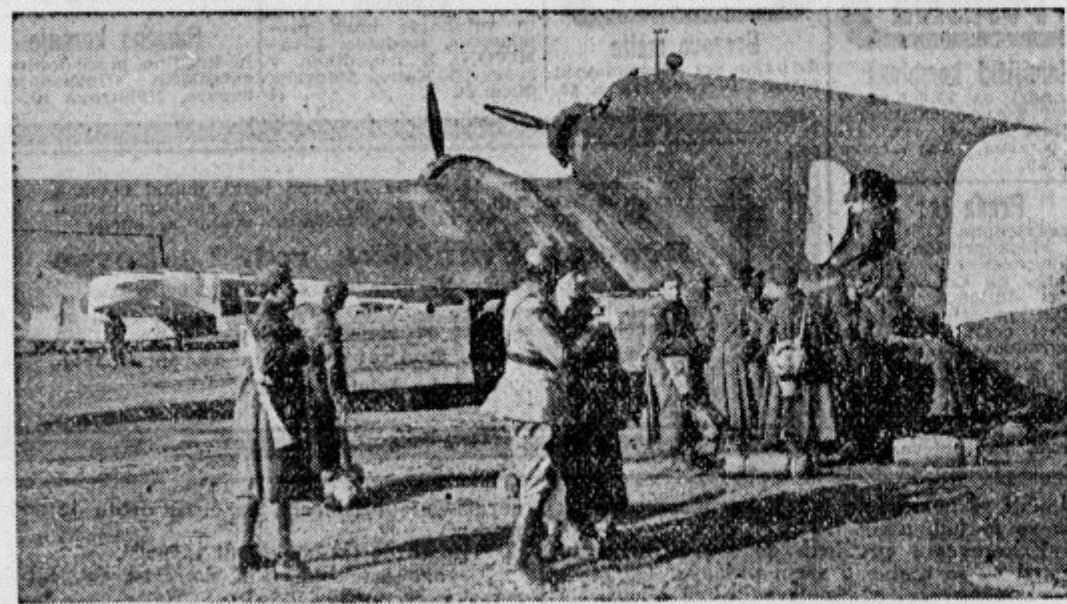
Naloga seveda ni bila lahka. Progo si jim izpeljali najprej po tekašiču (tu sta bili dve nizki zapreki, kateri je bilo treba preskočiti), potem so morali na nasipe izven igrišča, nazadnje pa so tekli spet okrog zelenega nogometnega igrišča. Dolžina proge je znašala približno 3500 m in je predstavljala za začetek lahkoatletike sezone dokaj trdo preizkušnjo. In to tem bolj, ker so morali čez globoke prekope med nasipi.

Večina tekmovalcev je bila iz vrst Hermežanov, nekaj zastopnikov pa so poslali tudi Planina, Ilirija in GILL. Med favoriti smo pogrešali Kiena in tako smo vedeli, da se bo razvila borba za prvo mesto med brati Starmani (nastopili so trije), med Srakarjem in Sedejem. Slednji se je kaj kmalu odtrgal in prevzel vodstvo. Za petami mu je sledil Hermežan Srakar in čakal ugodnega trenutka, da bi ga prehitel. Na polovici proge, ko so se začeli tekači potiti, sta bila Planinec Sedej in Srakar že za 50 m pred ostalimi. Starmanov korak je bil precej težak in vse je kazalo, da ju ne bo več prehitel.

Fantom se je poznalo, da so se lotili preostrega tempa, ki ga je diktiral umornosti Sedej. Prvi, ki je to okusil je bil Mozič, ki je moral odstopiti. Tudi nekaterim drugim se je poznalo po drži telesa, po skrajšanem koraku in po spehanosti, da so začeli prehitro. Nimajo še izkušnje in šene znajo oceniti primerne hitrosti.

Nasprotno pa je vlekel Sedej s precejšnjo lahkoto in prvga mesta mu tudi Srakar ni mogel več vzeti. Proti koncu proge je poskušal s finishem, čeprav ni bilo več izgledov, da bi dohitel prvga. Nesporno zmago Sedeja, ki je prišel v cilj približno pet metrov pred Srakarjem, so gledalci živahno pozdravili. Posamezni tekmovalci so dosegli naslednje čase:

1. Sedej Zoran, Planina, 11 min. 45 sek.;
2. Srakar Ivan, Hermes, 11 min. 49,5 sek.;
3. Starmar Adolf, Hermes, 12 min. 22,8 sek.;
4. Starmar L., Hermes, 12:26; 5. Bizjak L. (H.), 12:49,8; 6. Koritnik I., (PL), 13:03,6; 7. Toman M., (GILL), 13:09,8; 8. Starmar L. (H.), 13:10; 9. Suhadolc J. (GILL), 13:29; 10. Oblak B. (GILL), 13:58,6; 11. Vidmar (GILL) 14:07,4; 12. Mencin-

Prihod novih čet na letališče v Tunisu. Prepeljalo jih je prevozno letalo.

IZUM

Različni izumi približujejo končno zmago industrije v boju za boljše bodočnost. Ker poraja zahteva po neomajnem ekonomskem zakonno ponudbo, imamo vedno več izumiteljev, ki priskočijo na pomoč domovini. A jaz nisem nikoli srečal pravih izumiteljev. Edino izjemo tvori gospodična Maruška, slušateljica na univerzi, katero sem obiskoval tudi jaz.

Omenjena, sicer prijazna gospodična, je morebiti preveč mislila na lastno zunanost in imela sedanjemu času maloprimerne razvode. Četudi je stanovala v domu za visokošolke in je imela sobo z drugimi tovarišicami, je stala ob njeni postelji mizica. Bila je pokrita z baržunastim pregrinjalom. Na baržunu so stale različne malenkosti: puder, ogledalce, ustni svinčnik in druge kemikalije ter celo stekleničica kolinske vode. Slednja je tudi povzročila dogodek, o katerem pripovedujem.

Dragocena tekočina je vedno nepričakovano prehitro izpuhtela. Lastnica je po pravici sklepetala, da jo odlija v rabijo nepoklicane osebe. Kot dijakinja seveda ni imela preveč razpoložljivega denarja. Izguba jo je težko za-

dela in je obupno vila roke nad ostanki svoje kolinske vode. Skrivala je steklenico v mizici in celo v postelji, a vse je bilo zaman. Neka nevidna roka je venomer krčila zalogo. Maruška je pričela beležiti na steklenici sami višino kolinske vode, a tudi to ni gnilo kosmatih src zakrknjenih tatov. Takrat je prišla Maruška na izvirno misel. Opremila je steklenico z napisom »strup« in celo naslikala zraven mrtvaško lobanjo s prekrizanimi kostmi. Potem je mirno pustila steklenico na mizi. Od tedaj se ni nihče dotaknil njene kolinske vode.

Moram sicer pripomniti, da je doletel tudi na ta način zavarovano lastnino še en napad, a to je bil izjemni slučaj. Neka obupana visokošolka je namreč na dušek izpila vso tekočino, ker se je bila skregala s svojim izvoljencem in si sklenila vzeti življenje. A to ni imelo nobenih za njeno zdravje nevarnih posledic.

Sicer pa razen tega edinstvenega primera, se je izum sijajno obnesel. Maruška bi prav za prav lahko patentirala svojo duhovitost. Če ni zahtevala nobenega patenta, se je najbrž zgodilo to z ozirom na nizkoten značaj izuma samega, ki varuje zasebno last. Slednja zdaj sploh izumira, in moramo priti tudi Marušini izumiteljem, ki mislijo zgolj na lastno korist. A kakor rečeno, nisem žal, nikoli srečal nobenega drugega izumitelja.

Samo točka razlike med Torinom in Livornom

Vprašanje prvaka ostane odprto do posameznega kola — Usoda Ligurije zapelje.

V dr. nogom. prvenstvu so odigrali večerjo predzadnje dejanje, niso ga pa še razvozljali. Na kratko povedano: pet mostov z vrha razpredelnice se je spet pomaknilo za dve točki naprej. Vrstni red je ostal isti in tako tudi razdalje, ki ločijo Torino od Livorna, Livorno od Juventusa itd.

Približuje se konec prvenstva, možnosti pa so še vedno na vse strani odprte. Tudi ne bi mogli za gotovo reči, kakšna usoda čaka klube na repku razpredelnice. Izjema velja samo za Ligurio, ki ima tako slabo razliko v golih, da je gotovo, da bo izpadla; odprto pa je vprašanje, kdo ji bo delal družbo pri prehodu v II. razred. V pošto prihajajo Venezia, Triestina in Vicenza. Končni rezultat je torej prihranjen za zadnje dejanje, ko bodo zaključili z letošnjim državnim prvenstvom.

Posamezni izidi večerjanske nedelje so bili naslednji:

- Bergamo: Atalanta—Triestina 2:2
Torino: Torino—Bologna 2:1
Benetke: Venezia—Bari 0:0
Milano: Ambrosiana—Milano 3:0
Vicenza: Livorno—Vicenza 3:1
Firenca: Juventus—Fiorentina 4:3
Rim: Genova—Roma 3:2
Genova: Liguria—Lazio 2:0
Kakor rečeno, so se vodila moštva pomaknila za dve točki naprej. Če si ogledamo izide (Nadaljevanje na strani 6.)

S. S. VAN DINE:

48

Umorjeni Kanarček

»Seveda, tvoje slutnje...« je vzkliknil Markham in nevrno pogledal prijatelja. »Toda povej mi, zakaj si dvakrat pretrgal Mannixu besedo, ko mi je hotel nekaj povedati?«

»Tega ti ne morem povedati. Zelo mi je žal, toda...«

Govoril je skoraj v šali, a Markham je dobro vedel, da Vance ne stori ničesar brez važnega razloga, zato ni več šilil vanj. Jaz pa sem si pri tem mislil, da je gospodična La Fosse imela zelo prav, da je tako slepo zaupala Vanceju.

Heatha je Mannixovo pripovedovanje precej zbegalo.

»Nisem vedel, da so bila vrata odprta,« je dejal. »Kdo neki jih je zaprl po Mannixovem odhodu? In kdo jih je odprl po šestih uri?«

»Če bo božja volja, bomo polagoma tudi to odkrili, gospod narednik,« je izjavil Vance. »Upajmo! Toda verjemite mi: če bomo našli kako pojasnilo, bo to: Skeel. Samo njega moremo obtožiti. Cleaver ni poklicni vlomilec in prav tako ni Mannix...«

»Zagotavljam vas, da je bil usodni večer v plesalnici sobi pravi mojster, nikakor pa s tem ne mislim vašega gizdalina. Nikakor pa ne zanikam, da bi ne bil on odprl skrinjice z dletom...«

»Jih je torej bilo več? Je to vaša teorija, gospod Vance? Če prej ste to omenili in morda imate prav. Če pa se nam posreči dokazati krivdo Skeela, bomo lahko zvedeli tudi, kdo je bil njegov sokrivec.«

»Nikakor ni bil njegov sokrivec. Bil je popolnoma tuj človek.«

Markham je gledal v zrak.

»Ta zadeva s Cleaverjem mi niti malo ni všeč,« je izjavil. »Že od ponedeljka je na njem nekaj, kar mi ne prija.«

»Ali njegov napačni alibi ne postaja še bolj zagoneten? Zdaj razumeš, zakaj nisem hotel, da bi ga zaslišal včeraj v klubu? Zdelo se mi je, da če se nam posreči spraviti iz njega to kar ve, ti bo mnogo lažje pripraviti do besede tudi Cleaverja. Kakor vidiš, so moje slutnje bile popolnoma pravilne. S tem, kar zdaj veš, boš mogel od Cleaverja izvedeti mnogo več.«

»In prav to tudi hočem storiti,« je vzkliknil Markham in pozval Swackerja. Ko se je ta prikazal na vratih, mu je dejal: »Poiščite Karla Cleaverja! Telefonirajte mu v Stuyvesant ali pa na dom. Stanuje tukaj v bližini med klubom in 27. cesto. Povejte mu, da mora priti semkaj preden mine pol ure. Če bi se ustavljaj, ga bodo policisti privedli vklejenega!«

Markham je nekaj trenutkov ostal pri oknu in nervozno kadil, medtem ko je Vance, smehljaje se, prelistaval časopis. Heath je izpil kozarec vode, nato pa se začel sprehajati po sobi. Nekoliko pozneje se je vrnil Swacker.

»Žal mi je, gospod načelnik, toda Cleaver je šel iz mesta... in nihče ne ve kam. Vrniti se bo šele pozno zvečer.«

»K vragu!...« Markham se je okrenil k Heathu. »Za vsako ceno mi morate še nocoj najti Cleaverja in mi ga priveriti semkaj jutri zjutraj ob devetih!«

»Bodite brez skrbi!« je dejal Heath in se ustavil pred Markhamom. »Neka stvar se mi vedno zopet vrača v spomin. Ali se spominjate skrinjice za dokumente, ki je stala odprta na mizi? Bila je prazna. Kaj neki spravlja ženska v tako skrinjico? Pisma ali podobno. Nepristano mi prihaja v spomin, da ta skrinjica ni bila odprta s silo... Bila je odprta s ključem. Na vsak način poklicen tat ne krade pisem in dokumentov... Ali razumete, kaj hočem reči s tem?«

»Dragi gospod narednik!« je vzkliknil Vance, »globoko se vam priklanjam! Skrinjica z dokumenti Naravno! Skeel je ni odprl... prav gotovo ne! To je del onega drugega!«

»Kaj mislite o tej skrinjici, gospod narednik,« je vprašal Markham.

»Prav isto, kakor trdi gospod Vance, domnevam tudi jaz, da je namreč še nekdo drugi bil v ponedeljek v plesalnici stanovanju. Pripovedovali ste mi, da vam je Cleaver povedal, da je v juniju plačal plesalki ogromno vsoto denarja, da bi mu vrnila njegova pisma. Lahko domnevamo, da ji tega denarja nikdar ni dal in da je zato odšel v ponedeljek zvečer k njej ter si pisma sam vzel.«

»Stvar je popolnoma mogoča,« je pristal Markham. »A kam nas to dovede?«

»Zadeva je čisto jasna. Cleaver je vzel pisma v ponedeljek zvečer in morda jih ima še pri sebi. Če ima katero izmed teh pisem poznejši datum, to se pravi, po času, o katerem

trdi, da jih je od plesalke odkupil, tedaj lahko osumimo tudi njega...«

»Pravkar premišljujem... Cleaver je odsojen in če bi mogli priti do teh pisem...«

»Res bi nam to moglo koristiti,« je hladno pripomnil Markham in nepremično gledal narednika, »toda o tej stvari ni govora.«

»A vendar,« je zamrmral Heath, »vas je Cleaver tako debelo nalagal.«

XXI.

Datumi, ki se ne ujemajo.

Sobota, 15. septembra ob devetih.

Drugo jutro smo Markham, Vance in jaz zajtrkovali skupno pri »Knezu Juriju« in dospeli v Markhamovo pisarno samo nekaj minut po deveti uri. Cleaver nas je v Heathovi družbi že pričakoval v čakalnici.

Sodeč po načinu, kako je Cleaver vstopil v pisarno, bi bilo mogoče sklepati, da narednik ni bil z njim preveč obziren. Približal se je Markhamovi mizi in užaljeno pogledal načelnika.

»Ali sem morda aretiran,« je vprašal z glasom, ki je izdajal zadržano jezo in užaljenost.

»Ne šel,« je odvrnil suho Markham. »Če pa bi bili, bi to bila vaša krivda. Prosim, sedite!«

Cleaver je nekoliko okleval, nato pa je sedel na bližnji stol.

»Čemu neki me je spravil ta vaš policist iz postelje že ob pol osmih,« je dejal in s prstom pokazal Heathu. »Grozil mi je, da me aretirajo, samo ker sem ugovarjal proti takemu nezakonitemu in vse prej kot vljudnemu ravnanju.«

SPORT

(Nadaljevanje s strani 5.)

šibkejših moštev, tedaj preseneča najprej Liguria, ki je odpravila Lazio z lepo razliko. Dobro sta se držali tudi Venezia in Triestina, ki sta rešili vsaj po eno točko. Po 29. kolu je vrstni red moštev naslednji: Torino 42 točk, Livorno 41, Juventus 37, Ambrosiana 34, Genova 33, Milano 29, Atalanta, Bologna in Roma po 28, Fiorentina 27, Lazio 26, Bari 24, Vicenza 23, Triestina in Venezia po 22, Liguria 20.

V II. razredu je na vrhu razpredelnice še vedno gneča. Tu je treba omeniti na prvem mestu Modeno, ki vodi z 39 točkami, čeprav je bila včeraj poražena. Takoj za njo sta Napoli in Brescia. Omenjamo, da sta Modeno in Napoli igrala lansko leto v I. razredu in se jima pozna, da imata za seboj izvrstno šolo. V naslednjem navajamo včerajšnje izide:

Napoli—Savona 2:0, Pescara: Pescara—Cremonese 3:1, Pisa: Pisa—Udinese 4:0, Busto Arsizio: Pro Patria—Siena 3:1, Palermo: Palermo Juve—Novara (preložen), Lodi: Alessandria—Fanfulla 2:1, Modena: Mater—Modena

2:1, Brescia: Brescia—Padova 2:1, Ancona: Anconitana—Spezia 3:1.

Vrstni red in točke v II. razredu: Modena 39, Napoli in Brescia po 38, Pisa 37, Pro Patria in Spezia po 36, Cremonese 31, Anconitana, Fanfulla in Padova po 28, Pescara 26, Udinese 25, Alessandria 24, Novara 23, Mater 22, Siena 19, Palermo Juve in Savona po 17. Nekaj moštev je v zaostanku za eno tekmo, Palermo Juve pa za pet.

Tob. tovarna : Hermes 1:0 (1:0)

Prvi neuspeh Hermesa v prvenstvu I. razreda. — Nepričakovana zmaga enajstorice Tob. tovarne.

Včeraj je bilo Hermesovo igrišče v Šiški pozorišče treh športnih prireditvev. Dopoldne so ga obiskali prijatelji lahke atletike, ob 14 popoldne pa so spet prišli ljubitelji nogometa, ki so gledali najprej prvenstveno tekmo II. razreda, zatem pa težko pričakovano srečanje med Hermesom in Dopoldnavorom tob. tovarne. Okrog tisoč gledalcev se je nabralo pri glavnem dogodku, največ seveda simpatizerjev železničarskega Hermesa, ki pa niso videli tekme, kakršno so si želeli.

Kdo bi si mislil, da bodo Tobakarji, ki so se morali dvakrat boriti za vstop v I. razred, odnesli Hermesu kar obe točki, s katerima je zatrdno računati! Zgodilo pa se je takole:

Enajstorica Hermesa se je kaj kmalu prepričala, da ima pred seboj moštvo, ki ga je podcenjevala. Tob. tovarni še na misel ni prišlo, da bi prepuštila pobudo železničarjem in je pridno razdirala, kadar ni imela žoge v svoji oblasti. Vreče Hermesanov so se po začetnih nauspehih nekam razbile in tudi podajanje ni šlo od nog kakor bi želeli. Poedinci so si sicer prizadevali, da bi vnesli v igro kaj načrtnega dela, prizadevanje pa je ostalo brezuspešno. Zdi se, da so pogrešali krilca Košenino, ki je na dosedanjih tekmah pokazal, da se razume na zvezo. V голу so imeli Hermesanji namesto Razbornika Maliča, ki je nastopil spet po daljšem času in pokazal, da je še vedno gibčen in zanesljiv.

Tudi enajstorica Tob. tovarne je nastopila nekoliko oslabiljena. Igrala pa je spet borbeno in pošteno; fantje so se borili za vsako žogo, tu pa tam pa so se jim posrečili tudi lepi osnutki napadalnih akcij. Prav dober je bil Oblak v vratih, med krilci je ugajal Januš, v napadalni vrsti pa so bili vsi približno enaki in podjetni. Vse kaže, da so igralci Tob. tovarne pridni pri treningu, kar se jim pozna v dobri kondiciji. Edini in odločilni gol, ki je padel na tej tekmi, je zabil Marn proti koncu I. polčasa. Hermes si je močno prizadeval, da bi nadoknadil, kar je zamudil v prvem delu igre, strelcev pa se je držala smola in tako je pripadla zmaga srečnejšemu in borbenejšemu moštvu Tob. tovarne. Sodil je g. Makovec.

Mali oglasi

Službe

Dobro sprejem

samostojno kuharico in 1 služkinjo za vsa dela. Javornik, Domobranska št. 7.

Posestva

Zemljiški kompleks

v izmeri ca. 20.000 m. v bližini glavne carinarnice. Zaje Andrej, realiteta pisarna, Tavčarjeva ulica 10.

Proda se:

enonadstropna hiša v Šiški, visokopritlična hiša v severnem delu, pritlična hiša ob Celovški cesti pri »Unionu«, vila na Prulah, parcele ob Bleiweisovi cesti, Šiški, za Bežigradom, ob železniškem mostu na Smarski cesti in v Mostah od lir 30.000 naprej. Travniki na Vici in na Barju. — Zaje Andrej, realiteta pisarna, Tavčarjeva 10.

Pohištvo

Stalno kupujemo

vseh vrst snažno pohištvo in druge uporabne predmete. Trgovina Ogled Mestni trg 5 (vhod skozi vežo).

Kupimo

Pisalni stroji

dobro ohranjeni, po možnosti novejši tipa, kupim. Ponuditi: A. Kováč, Prešernova 44.

Prodamo

Brezove metle

dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova c. 29.

KINO SLOGA 27-30

Življenje in neumorno miselnostno delo sv. očeta Pija XII. nazorno podano v edinstvenem filmu

Pastor Angelicus (Angelski pastir)

izdelan od Centro catt. Cinematogr. ob priliki 25 letnice skofovanja sv. očeta. PREDSTAVE ob 14., 15.30, 17.40 in 19.30. V nedeljo pa še zjutraj ob 10.30!

KINO MATICA 22-41

Dnevno ob 15 najboljši film LA JANE

»Ljudje iz varieteteja« Ples, humor, moderna glasba. — V ostalih vlogah: Hans Moser, Atila Hörbiger

Dnevno ob 17 in 19.15 pretresljiva drama

»Živi mrtvec«

V glav. vlogah: Carlo Ninchi, Dina Sassoli

KINO UNION 22-21

Odličan film iz življenja kmečkega dekleta

»Povratek zapeljane«

V gl. vlogi: Gino Cervi in Adriana Benetti. PREDSTAVE: ob delavnikih: 15.30, 17.30 in 19.30; ob nedeljah in praznikih: 10.30, 15.30, 17.30, 19.30

Izposodite si gramofon

in plošče proti majhni odškodnini pri t. »Eve-resta, Prešernova ul. 44.

Fiziolove prekle

dobite v skladišču Gospodarske zveze - Malistova ulica 10.

Otroški voziček

globok, dobro ohranjen, prodam. Oglasi se dopolne. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2655.

Bramorje

in voluharje uniči preizkušeno sredstvo BRAMORIN. Z navodilom v drogeriji Kanc, Zidovska ulica št. 1.

Perzijsko preprogo

prodam. Oglasi se dopolne. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2656.

Mrčes

(ušti, stenice, bolhe itd.) zanesljivo uničite s »Tosxine« praskom. Drogerija KANC, Zidovska ulica 1.

Hladnjak (Eiskasten)

prodam. Zvezdarska 4-I. desno. (1)

Lesene držaje

za lopate in motike prodaja Gospodarska zveza, Bleiweisova cesta št. 29.

Rumeno korenje

in krmlino peso dobite v skladiščih »Gospodarske zveze«, Malistova ul. 10.

Umrl nam je naš ljubljani soprog, dobri oče, stari oče, stric, svak in tast, gospod

JOSIP RAVNIKAR

trgovec

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo, dne 21. t. m. ob pol petih popoldne z žal, kapele sv. Nikolaja, na pokopališče k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja.

Ljubljana, Palermo, Lanzberg, dne 19. aprila 1943.

Globoko žalujoči: Marija, soproga; Jože, inž. arh. Edvard, sinova; Marija, Marta, hčerki; Danica, Silva, sinahi; Helena in Edo, vnuka — ter ostalo sorodstvo.

ČAŠA EGIPTOVSKEGA PODKRALJA

U. Mioni

12

»Še malo potrpite. Studenec je blizu. Utaborili se bomo tam.«

»O da bi bil že blizu.«

»Ni daleč. Počakajmo tu Ramuzentija. On nas bo poučil, kaj naj storimo, da se masčujemo nad Zafnatpaneam. Zdaj nimam nobenega sočutja več z njim. Nič ga ne štedimo,« pravi Baket, ki je vsled poslabšanja doživetelega poraza spremenil mišljenje v škodo podkralja, ki ga je prej tako spoštoval.

»Nič mu ne smemo priznati, da ni noben način ne,« pritrjuje drugi.

»Samo da Ramuzenti uspe s svojim načrtom,« pravi Meni.

»Ramuzenti je prekanjen. Saj se je znal tako dobro vtihotapiti v podkraljevo hišo.«

»Da mu verjame.«

»Verjel mu bo do gotove mere, toda ne bo...« pravi Meni, pa ne more nadaljevati, ker Amen zavpije:

»Ogenj!«

»Kje?« vprašajo tovariši.

»Tam,« pravi on in iztegne roko. Vsi obstanejo.

»Ogenj v puščavi!« vzklikne Miebi.

»Blizu našega studenca!« pristavi Baket.

»Zbogom počitek!« pravi Amen. »Že ure in ure koprim po požirku vode, da si osvežimo ustnice. Kdo se je le utaboril tam?«

»Popotniki!«

»Preženimo jih.«

»Primalo nas je.«

»Vojaki Zafnatpaneja, ki pazijo,« godrnja Baket.

»Ni mogoče!« vzklikne Amen razburjeno.

»Menda niso zaostali med naskokom, ko smo se jih najmanj nadejali?«

»Slučaj.«

»Izdajstvo. Ne vem, kdo bi nas izdal, gotovo kak strahopetec, ki je odkril podkralju to tajno skrivališče. Ali se vsi tedaj žudite, ako je on poslal vojake, da nas primejo?«

»Ako bi se zares vojaki tam utaborili, ne bi bili prižigali takega ognja,« pravi Amen.

»Vojaki niso premeteni kot mi,« odgovori Baket z zadovoljnim nasmehom.

»Ne morem verjeti, da bi se vojaki pregrešili proti najpristnejšemu pravilu previdnosti. Tam se niso utaborili vojaki, marveč popotniki, morda zelo bogati.«

»Biti moramo zelo zelo previdni; bodi, da bomo imeli opravka z vojaki, bodi da so se tam utaborili popotniki. Malo nas je, samo sedem...« pravi Baket.

»Osem.«

»Osem nas bo, ako Ramuzenti pride. Razumem. Nas osem velja za onih dvajset, pa ohraniti moramo sile in ne zmanjšati našega števila, ako hočemo uspeti z domnenim načrtom proti Zafnatpaneju,« nadaljuje Baket.

»Misliš torej, naj se ne podamo k studencu?« vpraša Meni.

»Jaz se ne odrečem vodile pristane Amen.«

»Predlagam, da se utaborimo tu v puščavi in pošljemo izsledovalce, da prouče položaj.

Odložili se bomo šele tedaj, ko bomo izvedeli, kdo se je tam utaboril.«

Baketovemu predlogu so vsi pritrdili in roparji so se utaborili sredi puščave.

»Končno vsaj sedemolke vzklikne Miebi.

»Ko bi imel kozarec vode, ne bi ničesar drugega zahteval!« pravi Amen.

»Kdo gre vohunit?« vpraša Baket.

Noben ni hotel iti. Vsi so rekli, da so zelo utrujeni. Slednji reče Baket:

»Eden mora iti. Jaz sem prevelik. Mene bi videli. Pojdi ti, Amen.«

Amen se je od kraja branil, končno se je vdal in izginil v temi.

Šest poštenjakovičev je čakalo tiho. Nobenemu se ni ljubilo govoriti. Čez nekaj časa pravi Miebi:

»Poslušajte.«

Vsi napno ušesa.

»Kaj si slišal?« vpraša Baket.

»Nekdo se nam bliža na oslu.«

»Ali se ti meša?« vzklikne Baket.

»Poslušaj, približuje se. Nekdo na hrstu osla. Ali morda misliš, da potuje osel sam po puščavi, ne da bi imel koga na hrstu?« vpraša Miebi s prezirom.

»Tudi mi slišimole!« pristavijo ostali roparji.

Brez dvoma Ramuzenti,« pravi Miebi in začne lajati kot šakal, divji pes zelo pogost v puščavi.

Lajanje se ponovi zelo blizu.

»On!« pravi Miebi.

»Je že odgovoril na znamenje.«

Peket osla se je vedno bolj razločeval; končno v skromni svetlobi zvezd so se pokazali

nerazločni obrisi osla, na čigar hrbtu je sedel jezdec.

»Ramuzenti?« so klicali tovariši.

Jezdec ustavi osla in skoči na tla. Bil je zares mali ropar.

»Zakaj se niste utaborili pri studencu?« začudeno vpraša.

»Ker tam že nekdo tabori.«

»Kdo?«

»Ne vemo. Imeni vohuni.«

»Verjetno kakšni berčci, ki se jih ne izplača napasti.«

»Bomo videli. Odložili se bomo po okolnostih,« pravi Baket.

»Zelo malo nas je! Kje so drugi? Saj sem vam rekel, da pridite vsi,« pravi Ramuzenti.

»Saj smo vsi,« odgovori žalostno Baket.

»Proč s šalami! Zdaj ni čas za tole opozori Ramuzenti.«

»Ponavljam. To smo vsi; niti enega ne manjka,« odgovori glavar.